

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

(א) מגילה י"א, (ב) מגילה י"א, (ג) לקמן טו.
(ד) ערכין ג'., (ה) ע"י
יבמות דף קה"ה, (ו) לעיל
טז"ה, (ז) תהלים פא ד.

ליקוטי רש"י

היקבע אדם וגו'.
רבותיו דרשו לזון מילה
ולזון ארמי הוא המעשר
והמקדש שאלם גזלים
מן הכהנים וכן הלוי הא
גזלים [מלאכי ג ח].
מקדש מעט מפרש
(ושוה) וזוהי ופוסק
[מגילה י"א]. חלולות
מין ידק הוא ושני כמה
מקומות. דלמדין צמס'
וצמרתא. פרש"י.
פיקקלי' נעלו [שם יח].
פס"ה. מפס"ה היא
חור עליה לזקק זה כמו
כעולר על סלסול (וימיה)
(ו) החור והולך כזכר
ומשיג ידו למשך את
העוללות ונלשון חממס
מסלסל בעשרו [משלי ד
ח]. מפס"ה בשע"ר.
למדנו שהסלסול לזון
מיפס והיפוך [מגילה
שם]. וזמאמאמא. לזון
כיבוד אשקוי"ר נלע"ז
כמו אשקוי"ר נלע"ז לא
היו ידעו רבנן מלא
וטאמאמא עד דשמע'
כ"י [ישעיה יד כג].
פאמאמא. אשקוי"ר
נלע"ז [מגילה שם].
יהבך. משלך [תהלים ג'
כג]. טייעא. סופר ערבי
ישמעאל [שבת פב].
סופר ישמעאל [תענית
כב מ"ק כה].

הנהגות וצינונים

(א) ציל אמרו (גליון):
[בכת"י נוסף פ"א]:
[ג] [מפירש"י ד"ה במה
קבענך המעשר וכו'
נראה דהיה גרסתו בגמ'
דמיתו גס סיפא דהך
קרא ואמרתם במה
קבענך המעשר
והתרומות] (גליון):
[ד] [בכת"י נוסף יומא
חד כמו להלן:
[בכת"י לאמאמא דבי
רבי דהיתיה להווא
גברא: [ו] כת"י הוא
דאמר בר' יהודה דתנן
ר"י אומר, וכו"ה בכמה
ראשונים, והיא הנוסחא
האמיתית (דק"ס):
[ז] תיבת "היו" ליתא
בכת"י ובר"ה: [ח] כת"י
אניש טפי עדיף, ובר
ספר בר"ה כמה דפשיט
אניש טפי עדיף (וכאן
הוא סוף הענין, וכל
השאר ליתא), וע"י קרבן
נתנאל על הרא"ש ויד
דוד שכ"ה ג"י רש"י
ותוס' (דק"ס), וע"י
מהרש"א ורש"י:
[ט] ס"א וביורה"ב
(גליון): [י] בס"א נוסף
ע"י (חכמת מנחה) וע"י
אות ג': [כ] בר"ן
דתקיעה דיוב"ב,
וכע"ז ברש"י שבר"ה:
לן ברש"י שבר"ה:
בגזירה מה דשביעי
שביעי: [מ] צ"ל ור'
(באה"מ): [נ] יש להוסיף
בכפופין (באה"מ):

קבען פלניא. גזלי פלני: במה קבענך. המעשר והתרומה אתם
קובעים אחי: מאי בירוגין. ששנינו צמגילה (דף י"א). קראם סירוגין
(סירוגין): פסקי. לפרקים שאין נכנסין יחד: מאי חלולות.
ששנינו צפ"ק דיומא (דף י"א). כל שצעת הימים לא היה אוכל השום

והחלולות: פרש"י. ירק שקורין
עורקל"י: פ"ה. חפוש והפך
צמטמונים של תורה: והיה דרינא
מונא. נוסא משוי: מתנ"י שופר
ש"ל ראש השנה ש"ל יע"ל פשוט. מפרש
טעמא בגמרא דמדי דתפלה צעי
פשיטות: יע"ל. שטיין צ"ק: ופי'
מוצפה זהב. של מקדש קאמר:
שופר מאריך. לאחר שחלולות
פוסקין תקיעתן נשמע קול השופר:
ובתעניות. דלמדין צמס'
(דף טו): תקעו הכהנים תקעו: בש"ל
זכרים. חליס סממין כפופין: ושת'
החצוצרות באמצע. שני שופרות להן
אחד מכאן ואחד מכאן והן צלמנע:
שמצות היום בחצוצרות. דלכנופיא
צעלמא ניעה וכל כנופיא בחצוצרות
דכתיב (נמדבר י') והיו לך למקרא
העדה: שוה היובל לראש השנה
לתקיעה. צפוטין ואף על גב
דתקיעתו ציבל לא לתפלה ולא
לזכרון אלא לסימן שילוח עזדים
והשמטת מזכרת שדות אפילו הכי
דכ"ה צעי למעבד' דגמרינן לה
לגזירה שוה צעי שצעי צפ' בתרא
(דף לז): וזכרונות. דצעי למימר
תשע זכרות ציוס הכפופים של
יוכל: ר' יהודה אומר כ"י. טעמא
מפרש צמ"י: וביובלות בש"ל יע"ל.
וגזירה שוה לא גמיר: גב' ויש"ל ב"ל
השנה. של תעניות קמ"ה. צ"ה
חית ליה כר"י יהודה אצל ציבל לית
ליה משום גזירה שוה: במאי
קמיפ"ג. מנא קמא ור"י יהודה:
במה דכ"י א"יניש. צמלמו פניו
כצוין לארץ טפי עדיף. משום והיו
עיני ולבי שם (מלכים א ט) הלכך צראש
השנה דלתפלה ולהזכיר עקידת יצחק
צא צ"י צעינן כפופין ויזלות שהן לקרא
דזור צעינן פשוטין וגזירה שוה לית
ליה: במה דפשיט טפי עדיף. משום
נשא לצנו אל כפס (אסא ג) הלכך
צראש השנה צפוטין דלתפלה הוא
דיוה"כ נמי (ג) משום דשויה גזירה
שוה וצמנע דלכנופיא לא אכפת
לן ועצדינן כפופין להכירא ולר"י לוי
חית ליה כר' יהודה דלתפלה צעינן
כפופים וציוס הכפופים קצירא ליה
דשוה היובל לראש השנה כרצנן
הלכך תרווייהו צעינן כפופים:
ופי

כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:
ופי

כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:
כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:
כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:

חלולות. ונפקא מינה לז' צפ"ק דיומא (דף י"א). דלמדין
אין מחליטין אותו דברים המציאים לידי טומאה
כגון חלולות: ש"ל יע"ל פשוט. פירש צקוטמס חיה שכן שמה
היא כשצת נקצה וקצן הכשצת

קבען פלניא לא הוה ידע מאי קאמר ליה
אתא שאיל בי מדרשא (אמר ב') ליה גזל'ס
אמר לך דכתיב (ה) היקבע אדם אלהים וגו' א"ל
רבא מברניש לרב אשי אי הואי התם הוה
אמינא ליה היכי קבעך במאי קבעך ואמאי
קבעך וממילא הוה ידעינא ואיהו סבר
מילתא דאיסורא קאמר ליה לא הוה ידעי
רבנן מאי (ה) סירוגין שמעוה לאמתא דבי
רבי דחזנתהו רבנן דהוה עיילי פסקי פסקי
אמרה להו עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין
לא הוה ידעי רבנן מאי חלולות יומא חד
שמעוה (ה) לאמתא דבי רבי דחזית להווא
גברא דקא מברר פרפחניה אמרה ליה עד
מתי אתה מפור חלולונך לא הוה ידעי
רבנן מאי (ה) סלסלה ותרומוך יומא חד
שמעוה לאמתא דבי רבי דהוה אמרה (ה)
להווא גברא דהוה קא מהפך בשעריה
אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך
לא הוה ידעי רבנן מאי (ה) וזמאמאמא
השמד יומא חד שמעוה לאמתא דבי רבי
דהוה אמרה לחבירתה שקולי טאמיתא
וזמאמא ביתא לא הוה ידעי רבנן מאי (ה) השלך
על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר
בר חנה יומא חד הוה אזינא בהדי ההוא
טייעא הוה דרינא מונא ואמר לי שקול
יהבך ושדי אגמלאי: מתנ"י שופר של
ראש השנה של יע"ל פשוט ופיו מצופה זהב
ושתי חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך
וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר
ובתעניות בשל זכרים כפופין ופיהן מצופה
כסף ושתי חצוצרות באמצע שופר מקצר
(ה) שוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות רבי
יהודה אומר בר"ה תוקעין בשל זכרים
וביובלות בשל יעלים: גמ' א"ר לוי דמצוה
של ר"ה ושל יוה"כ בכפופין ושל כל השנה
בפשוטין והתנן שופר של ר"ה של יע"ל
פשוט הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי
יהודה אומר בר"ה היו תוקעין בשל זכרים
כפופין וביובלות בשל יעלים ולימא הלכתא
כרבי יהודה אי אמרת הלכתא כר' יהודה
הוה אמינא אפילו של יובל גמי כר' יהודה
סבידא ליה קא משמע לן במאי קמיפלגי
מר סבר בר"ה כמה דכ"י איניש דעתיה
טפי מעלי וביום הכפופים כמה דפשיטא איניש
דעתיה טפי מעלי ומר סבר בראש השנה
טפי מעלי (ה) ובתעניות (ה) כמה דכ"י

כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:
כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:
כמה דפשיטא איניש דעתיה
איניש דעתיה טפי מעלי:

א מ"י פ"ה מהלכות
שופר הלכה צמג עשין
מנ:
י ב מ"י פ"ה מהלכות
תענית הלכה ד:
יא ג מ"י פ"ה מהלכות
שופר הלכה א ופי'
מהלכות שמעין הלכה יא
ופ"ה מהלכות תפלה הלכה
ח:
יב ד מ"י פ"ה מהלכות
שופר הלכה א סמג
עשין מנ טו"ש א"ס ס'י
תקפו סעף א:

הנהגות הב"ח

(א) גמ' דפשיטא איניש
דעתיה טפי מעלי וביום
הכפופים נמי דגמר
דחיה שוה וצמנע
כמה דכ"י: (ב) רש"י
ד"ה כמה דפשיטא כ'
ודיו"כ נמי דשוה הוא
משום גזירה שוה
ובתעניות כ"י ל"ל:

תורה אור השלם

(א) היקבע אדם אלהים
פי אתם קבעים אתי
ואמרתם כמה קבענך
המעשר והתרומה:
[מלאכי ג ח]
(ב) סלסלה ותרומוך
תקבעך פי תתקבנה:
[משלי ד ח]
(ג) השקלך על יד
קבר ואנימי מים
וטאמאמא כפופין
השקלך נאם
צמאמא: [ישעיה ד' ג]
(ד) השלך על יד
יהבך והוא יכלכלך לא
יתן לעולם מוט לצדיק:
[תהלים נה ג]

רבינו חננאל

חכמה. אלו הכליות. או
מי נתן לשכיר בינה זה
תרגום: פי קבען פל'
גזלי פל'. דכתיב
היקבע אדם אלהים וגו'
פי סירוגין פסקי פסקי.
חלולות. פירוש
פרש"י. פי מהפך
במזוה. מסלסל בשע"ר.
פי טאמיתא. מכבר
שמשכדין בו את הבית.
פי יהבך משואך:
[מתניין שופר של ר"ה
של יע"ל כ"י. א"ר לוי
מצוה של ר"ה ושל
יוה"כ והוא היובל
בכפופין ושל ימות השנה
כגון תענית בפשוטין. ור'
לוי ברוך בלבד הוא
דאמר כר' יהודה דתנן ר'
יהודה אומר בר"ה
תוקעין בשל זכרים
וביובלות בשל יעלים.
וקיימא לן כר' לוי ברוך
ויוה"כ במאי פליגי ת"ק
ור' יהודה. ר' יהודה
סבר ברוך במאי דכ"י
איניש טפי עדיף
וביוה"כ במאי דפשיט
איניש דעתיה טפי מעלי.

מסורת הש"ס

עם הוספות

(א) [שנוטע דף כ:], (ב) [לקמן כח.], (ג) [לקמן כח. לג:], (ד) [לקמן כח.], (ה) מגילה כא: (ו) [יומא לט. מד: מנחות עו: פו: פח: פט. חולין מטו: עו.], (ז) [לעיל ח. י: ע"ז ח.], (ח) [נ"ב סד.], (ט) נגעים פ"ב מ"ה, (י) לעיל כו., (כ) לקמן עמוד ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור"ח בן חרדיון נסיכני וכסנא הדבר אלל חכמים:

גליון הש"ס

גמ' אלא תרתי ק"י בו' מתרי גברי. ע"י סוטה דף לט ע"ב מ"ה עד שיכלה:

הגהות וצינונים

(א) צ"ל יבול' (הג') יעב"ץ, וכ"ה בשבועות: (ב) [צ"ל ויהא אחד קורא כן איתא במגילה] (גליון): [ג] בכתי' גוסף ועשרה מתרגמין, וכ"ה במגילה, ועיי"ש ברש"י ובתוס': [ד] צ"ל ופיהן (רש"ש): [ה] בכתי' גוסף והיו ק"ך למקרא העדה ולמסע את המחתות: [ו] מכאן ראה שפרק אנדרוגינוס אינו מן המשנה ודלא כסמ"ג ע"י בהגהת מהגר"ב סוף בכורים (גליון): [ז] בח"י אינו (גליון) בתוס' הרא"ש בשאר השנים לא, וע"י מהרש"א (ועיי"ש בתוס' הרא"ש עוד תוספת ביאור): [ח] בתוס' הרא"ש על פני בול' ואין שם שופר עליו:

ליקוטי רש"י

זכור ושמור בדיבור אחד. שמור. ונבלשות הוא אומר זכור שניהם גדנור אחד ונתינה אחת נאמרו ונשמיעה אחת נשמעו (מכילתא) נדברים ה' [ב]. ה"י גרסינן. למימרא דסבר רבא דבי שמע איניש סוף תקיעה בלא תחילת תקיעה יצא וממילא בו. תקע בראשונה. פשוטה שלפני תרועת המלכיות [לקמן כח.]. פשוטה שלפני התרועה תקע כדרכה [שם לג.]. ומשך בשניה. נפשוטה של אחריה כשמים ומכוין ללאת זה אף ידי פשוטה שלפני תרועת הזכרונות שעמד עליו לתקוע חזק לזו [שם כח.]. תקיעה של אחר התרועה משך כשמים ללאת זה ידי שמים שהיה נריך לעשות זו [אחר: 21] פשוטה שלאחריה דמלכיות ופשוטה שלפניה דזכרונות. אין בידו אלא אחת. דפסוקי תקיעה אחת לשמים לא הקרקע אישקדיינא [ועירובין קב: וכעיי' רשב"ם ב"ב סא.]. שניהן עמוקין נקרקע ויש בהן מים מכוסין. נפחירה. נקרקע קשה שמתוך מים בלא גנין. צננין. חופרין צור נעפר מימות וצונין לו כותל אננים ומקרי דות [שם סד.]. צור נפחירה בלא גנין כחלים ודות צננין [עירובין יט.]. אם קול' שופר שמע. בלא קול הנרה ילא. אם קול' הברה שמע. עס קול השופר לא ילא [לקמן כח.]. פיטם. פטטין. חציות גדולות [ביצה טו.]. ובפ"ב שפא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין. וכל שכן שאין שנים קורין וטעמא משום דלמי קלי לא מישתמע [מגילה כא.]. התורה חסה בו. שנאמר (ויקרא יד) וזוה הכהן ופנו את הבית וגו' על מה חסה תורה על פנין של כלי חרס שאין להם טהרה נמקוה אם כן חסה על ממון קל כל שכן על ממון חשוב אם כן חסה על ממון של (צירועין) [לרי עין] קל וחומר על ממון של נדיקים [יומא לט.]. בתורה כהנים נפקא לן מזהוה הכהן ופנו את הבית נטרס יצא הכהן ללואות את הנגע ולא יטמא וגו' א"ר מאיר וכי מה מטמא לן שאמרה תורה להמתין שלא יראה הכהן את הנגע ולא יאמר טמא עד

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

ופיו מצופה זהב בו' במקום הנחת פה פסול. שהתקיעה צהב ולא צשופר: לכך מאריך בשופר. תירוצא הוא: וממילא בו'. דמה לי סוף בלא תחילה ומה לי תחילה בלא סוף ומשום דצעי לאותו צי אתרוייהו דייק הך דיוקא: תקע בראשונה. נפשוטה שלפני התרועה:

ומשך בשניה כשתים. לפי שהיה נריך לתקוע כאן צ' תקיעות ולפופות אחת לפשוטה לאחריה דמלכיות ואחת לפשוטה לפניה דזכרונות: בוד ודות. חדא נינהו ^(א) אלא שהצור נחפירה והדות צננין על הקרקע ציטרנר"א בלע"ז: **פיטם**. חצית גדולה פוטמ"ן בלע"ז: **מוחד גברא**. דומיא דזכור ושמור: הא לא דמיא. הא מילמא דשופר לא דמיא אלא לסיפא: י' קורין. וי' קולות יש כאן שאי אפשר להם לצמלס דיצורס צמיצה אחת שלא יהא אחד לאחור ואחד לפניס: דחביבה עליה. חדשה היא לו: התורה חסה. דכמיצ (ויקרא יד) וזוה הכהן ופנו את הבית שלא יטמאו כלי חרס שנמכו שאין להם טהרה צמקוה ^(ב): למיעבד עובדא. נחלוצרות ושופר: מקום שיש שופר. כגון ר"ה ויוצל: מקום שיש חצוצרות. כגון תעניות: וכך הנהיג. כמשמניו שופר וחלוצרות: **בשערי מזרח ובהר הבית**. **חדא מילמא היא צשערי מזרח צהר הבית וי"א צשערי מזרח צעורת נשים:** **מתני' שופר שנסדק ודבקו**. דצנך שקורין גלו"ד: **פסול**. דהוה ליה כשני שופרות':

גמ'

בשופר לידע שמצות היום בשופר: ובתעניות בשל זכרים כפופין ופיו"ץ מצופה כסף: מאי שנא התם דזהב ומ"ש הכא דכסף איבעית אימא כל כינופיא דכסף הוא דכתיב ^(א) עשה לך שתי חצוצרות כסף ^(ב) ואיבעית אימא ^(ג) התורה חסה על ממון של ישראל התם נמי נעביד דכסף אפילו הכי כבוד יו"ט עדיף רב פפא בר שמואל סבר למיעבד עובדא כמתניתין אמר ליה רבא י'לא אמרו אלא במקדש תניא נמי הכי **במה דברים אמורים במקדש** אבל בגבולין מקום שיש חצוצרות אין שופר מקום שיש שופר אין חצוצרות וכן הנהיג רבי חלפתא בציפורי ורבי חנניא בן תרדיון בסיכני וכשבא ^(ה) דבר אצל חכמים אמרו לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח ובהר הבית בלבד אמר רבא ואיתימא רבי יהושע בן לוי מאי קראה דכתיב ^(ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' לפני המלך ה' הוא דבעינן חצוצרות וקול שופר אבל בעלמא לא: שוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות בו': א"ר שמואל בר יצחק כמאן מצלינן האידנא **זה היום תחלת מעשיך** זכרון ליום ראשון כמאן כרבי אליעזר דאמר ^(ז) בתשרי נברא העולם מתיב רב עינא שוה יובל לר"ה לתקיעה ולברכות והא איכא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דבר"ה איתא וביובל ליתא כי קתני אשארא רב קתני אשארא רב שישא בריה דרב אידי מתני הכי א"ר שמואל בר יצחק הא דתנן שוה היובל לר"ה לתקיעה ולברכות כמאן דלא כרבי אליעזר דאי רבי אליעזר כיון דאמר בתשרי נברא העולם הא איכא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דבר"ה איתא וביובל ליתא כי קתני אשארא: **מתני'** **שופר שנסדק ודבקו פסול** "דיבק שברי שופרות פסול

עס שופר עליו וכ"ש דצנך שצרי שופרות אלא זו ואין נריך לומר זו קתני א"נ יותר סופו להפרד כשנסדק מזל אחד ודצקו משאס עשה שופר אחד של חתיכות והוי עס שופר עליו טפי קא משמע לן ודצנך שצרי שופרות נמי לא מיפסיל מטעם שנים ושלשה שופרות אלא דאין זה קרוי שופר אי נמי משום דכמיצ (ויקרא כה) והעצרת דרך העצרתו כי היכי דפסלינן הפכו ותקע צו משום דצעינן דרך העצרתו ^(ח) ואפילו נפסל מטעם משום שנים ושלשה שופרות אין קשיא כלום:

חשך שלמה על ר"ח (ה) לנאורה צ"ל כיון דמה שהאריך בשופר אינו אלא סוף תקיעה וכו'.
הודפס מאתר אוצר החכמה
tablet.otzar.org עמוד 65

כז. בתורה אחד קורא. פירוש לצדו ואחרי כן המתרגם מתרגס לצדו ולא שנים קורין יחד ומתרגמין יחד:

אבל שנים לא. והא דאמרין צפ"ק דצ"צ (דף טו. ושם) שמונה פסוקים שנצמרה יחיד קורא אותם לא שלא יקרא אחר עמו דא"כ כל התורה נמי אלא שלא יחלקום לשנים זה ארצעה וזה ארצעה ומה שנוהגין לקרות שנים צמורה סמכו אמתני' דפרק צמרא דצבורים ^(א) (משנה ז) דתנן בראשונה כל מי שידוע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו נמנעו מלהציא צבורים התקינו שיהיו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע:

כמאן מצלינן זה היום תחלת מעשיך. תימנה הא קי"ל כרזי יהושע כדאמרין צפ"ק (דף יב) לתקופה כר' יהושע ואומר ר"ת דקי"ל כרצ עינא דפרין משה יוצל ורצ עינא ה"ק והא איכא זה היום תחלת מעשיך דליתיה צראש השנה וליתיה ציוצל אלא ודאי הא דאמרין ליה לאו משום צרייתו של עולם אלא משום תחלת מעשה דין שהעולם נדון צו להמקיים או לאו וזה שייך נמי ציה"כ דיוצל דהוקש לר"ה כדלקמן צפרק צמרא (דף לה). (אצל צשאר יומי לא ^(ב)) ואע"ג דמשני ליה שפיר רצ עינא לא הדר ציה ומיהו **לאידך לישנא קשיא דקאמר ממני' דלא כר"א** הוה ליה לשנויי דזה היום תחלת מעשיך לאו אצריאת עולם קאי ומה שיסד ר"א הקליר צגשם דשמיני עגרת כר"א דאמר צתשרי נצרא **העולם וצשל פסח יסד כר' יהושע אומר ר"ת דאלו ואלו דצרי אלהים חיים ואיכא למימר דצתשרי עלה צמצשצה לצראות ולא נצרא עד ניסן ודכוותה אשכתן צפרק עושין פסין** (עירובין דף יט. ושם) **גצי אדם שעלה צמצשצה לצראות שנים ולצסוף לא נצרא אלא אחד:**

כמאן דלא כר' אליעזר. תימנה הא ע"כ לא שוו לכל מילי דהמניא לקמן צפרק צמרא (דף ז). שוה יוצל לר"ה לתקיעה ולצרכות אלא שציוצל חוקעין צין צצ"ד שקדשו את החדש צין צצ"ד שלא קדשו את החדש וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע: **שופר שנסדק ודבקו פסול**. פי' צקונטרס דהוה ליה כשני שופרות משמע שר"ל שנסדק לגמרי שנחלק לצ' חתיכות שאס היה מחובר מזל אחד אין זה שני שופרות ותימנה דאס נחלק לגמרי היינו דצנך שצרי שופרות ולכך נראה דנסדק מזל אחד לארכו על פני כולו ולפי"ץ שאין

ניקב

תקיעה בלא סוף תקיעה או סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה יצא. וי"א היה צריך תר"ת ותקע תקיעה ומשך בתרועה כדי תרועה ותקיעה אין בידו אלא תקיעה אחת. ותלמוד א"י מסייע לזה הפירוש: ת"ש **התוקע לתוך הבור או לתוך הדות בו'**. ושנינן תרי קלי מחד כגון שמור וזכור שנאמרו מפי הגבורה תרי כחדא לא משתמעי אלא הני כאות ומופת אבל תרי קלי מתרי משתמעו כדתניא בהלל ובמגילה אפי' י' קורין וי' מתרגמין אלמא כיון דחביב עליה יהיב דעתיה ושמע הכא נמי גבי שופר וחצוצרות יהיב דעתיה ושמע. א"כ למה מאריך בשופר להודיע שמצות היום בשופר ש"מ דשופר ביד אחד וחצוצרות ביד אחרים ותוקעין בהן: והני מילי במקדש כדתניא בד"א במקדש אבל בגבולין מקום שיש שופר אין בו חצוצרות ומקום שיש חצוצרות אין שופר בו' מהאי קרא בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'. בעינן בחצוצרות וקול שופר אבל בגבולין לא: שוה יובל לר"ה לתקיעה ולברכות. פי' בעינן ט' תקיעות וברכות מלכיות וזכרונות ושופרות צ) כך מתפללין ביובל ביה"כ: **כמאן מצלינן בר"ה** זה היום תחלת מעשיך כר' אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם ומותבינן והא תנן שוה יובל לר"ה לתקיעות ולברכות. והאיכא זה היום תחלת מעשיך: ר' יהודה אומר בראש

(ג) אולי צ"ל זכרונות ושופרות שמתפללין צרי"ה קך מתפללין.

עין משפט

נר מצוה

יג א מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה ו' טוש"ע א"ח ס' תקפו סעיף טו: יד ב ג מיי' פ"ב מהלי חפלה הלכה יא טור ש"ע א"ח ס' קמא סעיף ב: פו ד טוש"ע א"ח ס' תפח סעיף ג ופי' תרמד סעיף ב:

פו ה מיי' פ"ב מהלכות מגילה הלכה ו' טור ש"ע א"ח ס' תרל ס"ב:

ין ו מיי' פ"א מהלכות תענית הלכה ד: יח ז מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה ה סמג עשין מז טוש"ע א"ח ס' תקפו סעיף ח: יפ ח מיי' וסמג עס טוש"ע עס סעיף י:

תורה אור השלם
(א) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: [שמות כ, ח]

(ב) שְׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ פְּאֻשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: [דברים ה, יב]

(ג) עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי הַחֲצוֹצְרוֹת בְּכֶפֶר מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הַעֲדָה וּלְמִסַּע אֶת הַתְּחִנוּת: [במדבר יב, ד]

(ד) בַּחֲצוֹצְרוֹת יִקוֹל שׁוֹפָר תִּרְעִי לְפָנֶי הַקֹּלֶךְ יְיָ: [תהלים צח, ו]

רבינו חננאל

ות"ק סבר אדרבה איפכא מסתברא: ופיו של שופר מצופה זהב. ואוקימנא שלא במקום הנחת פה אבל במקום הנחת פה פסול הוא אותו השופר: ושתי חצוצרות מן הצדדין בו'. ואקשינן ותרי קלי מי משתמעו. כלומר אפשר לאדם לשמוע שני קולות בבת אחת. והתניא שמור וזכור בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ולא אוזן יכול לשמוע. ופרקינן לכך מאריך בשופר כדי לצאת החובה בקול השופר ואקשי' הנה (ה) כיון שהאריך בשופר סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה למימרא דשמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה יצא. והתנן **תקע בראשונה** ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת. פי' תקע תר"ת תקיעה תרועה תקיעה ועוד רוצה להתחיל תר"ת אחר. נמצא תקיעה של סוף תר"ת הראשון ותקיעה שהיא התחלת תר"ת השני סמוכות להדדי. עכשיו אם משך בסוף התקיעה האחרונה שבתר"ת הראשון כשיעור ב' תקיעות אין בידו אלא אחת כי אין מפסיקין הסוף מן התחלה ולא עלה בידו אלא תר"ת אחת. ופרקי' פסוקי תקיעתא חדא לתרתי לא פסקי ולעולם שמע תחלת

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

(6) [לקמן 97 כח.],
(3) [לקמן כח: כט.],
(2) [לקמן לד.], (7) [גדה
כו. ע"ש, (8) ה"ו].

[illegible]

שיהו הכלים נפגין וא"ח
ללי עזיו נגדיו ומחכה
מטבילין והם טהורים ועל
מה חסה חורה על ללי
חרס ופכו שאין להן
טהרה אלא שצרה וכל כך
חסה חורה על ממונ של
ארי עין ק"ו על ממונ של
אדוניהם [חללין חסין]

[illegible]

שקל¹⁷ קול השופר לעולם שמעו: איכא
דרמי יהו מירמא. יס תלמידים שאין
שונים להא דרב הווא צענין לאו
שנו לפרושי ממתיקין אלא רמז
מירמא מתיקין וברייתא אהדי
ועלה קאי הווא ומשני:
שמע

אם קול פנימי שמע צא ואם קול חיצון שמע לא יצא
צא אמר רב פפא לא תימא דהפכיה ככתונא אלא
יצר את הרחב מ"ט כדרב מתנה דאמר רב מתנה
ב' בעינן: דיבק שברי שופרות פסול: ת"ר 'הוסיף' עליו
ין שלא במינו פסול וסתמו בין במינו בין שלא
ב' במינו כשר שלא במינו פסול במינו כשר אמר רבי
דבובי מכלל דשלא במינו אע"פ שגשתייר רובו פסול
שלא במינו פסול א"ר יוחנן והוא שנפחת רובו מכלל
רובו כשר ציפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם גשתה
ול ואם לאו כשר גסדק לאורכו פסול לרוחבו אם
ה כשר ואם לאו פסול וזכמה שיעור תקיעה פירש
ה ויראה לכאן ולכאן ה' היה קולו דק או עבה או צרור
דין [בשופר] שלחו ליה לאבוב דשמואל קדחו ותקע
במי מיקדח קדחו להו אמר רב אשי שקדחו בזכרותו
חוצין קמ"ל: התוקע לתוך הבור או לתוך הדות כו':
שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן
ג נמי הכי התוקע לתוך הבור או לתוך הדות יצא והתנן
מינה כדרב הונא ש"מ איכא דרמי להו מירמא תנן
תוך הדות לא יצא והתניא יצא אמר רב הונא לא קשיא
ל שפת הבור כאן לאותן העומדין בבור אמר רבה

א] [מלשון בעלי פטסין
בביצה טו ע"ב] (גליון):
ג] [המנו"ח לא נרמז מלח

וילחו קודם שנקב לית דין ולית דשכר אפילו היה מעבד התקיעה
ומור ולא סתמו כלל כשר אפילו מעבד הנקב אם התקיעה כדקאמרין
ויעטרך לאשמועינן ללא חימה דפסול משום דכתיב והעבדת:
קום שמנית פיו קרי מקום הנחת הפה ושלל במקום הנחת פה היינו
נקום שנתן הפה קרי רשע האהל^ד ללך הרחב את ארמין צמחון
דעת שבאין בן הכל אלא שיעור שופר ודוחק: **צפרו** במצות
ו: **אם** קוף חיצון שבע לא יצא. שהקול יוצא בחוץ שבין חוץ
אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר כדקמתי גבי נסדק לרצחו משום
שבע קוף שופר או קוף מציצה אם כוון לבו יצא. הא לאמרין
ין יוצאין ידי חובתן שאני התם לדיכא עשרה עם שלית ליצור והא
רב וכן לתפלה ורבי יהושע בן לוי אמר אפילו מחילה של צדול אינה
קיי כגון צבור ושלית צבור או ט' ויחד אם כן הוא סוגיא דכל גגות
וישור דמכוח^ה צבורה ואלו לאמרין (דף ע"ב) ומייתי מציור
כן קשיא ומתניתין לרב ריש לומר דלארי לענין לעלות עם המצור
שנקדשה לא יהא פחות מי' אבל בתקיעה ומגילה מודו^ה:

(תמר): [צ"ל וּבַדְמוּכָח ולא קאי אדלעיל שמוכח שם כ"כ בספר פני יהושע ע"ש] (גליון): וקאי ארב:

ניקב וסתמו אם מעב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. אם נפרסה דליירי לאחר הסמימה לפי שלא הוּמלקה סמימת הנקב אין הרוח יוצא בשפיות ומעב את הקול קשיא כיון דכל הקולות כשרין בשופר כדאמרין בגמרא מה לי מעב מה לי אינו מעב וגרסי דליירי קודם סמימה ודאקו שנסתם היה הנקב מעב וקול שיהיה הקול משתנה ממחמת הנקב ובשפיות חזר לנחום שהיה ויבדלו^(א) גרס בהדיא אם היה מעב קודם שסתמו פסול כשסתמו וטעמא דפסול כיון דסמימה זו מסייעה לקול משום דשופר אחד אמר רחמנא שלא יסייע דבר אחר לקול כמו נפוח והב דאם נשתנה קולו פסול אבל אם לא היה מעב את התקיעה שלא נשתנה קולו ומחילה ממחמת הנקב הרי הוא כאלו לא ניקב ואין לחוש בזה שסתמו והיבא דלא סתמו

(ו) והעבירו שופר
תרועה בחדש השבועי
מעשור לחדש ביום
הכפרים תעבירו שופר
בכל ארצכם:
[ויקרא כה, ב]

[illegible]

למעשה נראה דשופר שניקב וסתמו צמיתו וחזר לקולו לכמות שהיה מן
 יקודם שנסתם דפי' זה עיקר דאם מעבד את התקיעה לאחר שנסתם ק
 צירושנו דכל הקולות שערין בשופר: **ארוך** וקצר **בשר**.
צפהו וזה במקום הנחת הפה. היה נראה לפשר דעופר השופר צמ
 מנחמין אבל אי"ב היינו נפסרו וזה מנחמין ואם נפרס דללא
 הסיקף עליו כל שהוא צמ צמיתו בין אלה צמיתו פסול והיינו יטילין לפרס
 לפי שאין קול שופר אלא קול וזה מן נמנחמין כיון דשענה ק
 לפנימיו והיינו ב' או ג' שופרות: **נסדק** דארכו פסל. לא מני הכ
 דלארכו לא מיפסל אא"כ נסדק על פני ארכו מראשו ועד סופו: ^ק
 בש' כל גזות (שיריון דף 35: ושם) ציפור בקטנה ושליה ציפור גדולה
 דלמערין בשליה כ"ד גולין (פסחים פה: ושם) מן האגף ולחמן כלהן ואמנ
 ממספקת בין ישראל לאמיה בששמים קשה במאי קא מיירי אי לענין צ
 דלא כרז ייחשע כן לוי וכוותיה קיימא קו דהא הני גזי קיימי לחור
 ראייה לגרבת הכהנים דאין מחייה שפסקת או לענין נלאת איירי לחור
 קדושה ויהא שמים רצא משום דלמערין (ברכות דף כה:) כל דצמ

זאת מזה השיעור פסול: **לכמה תצטרך תקיעה**. פי' רשבי"ג שי' שיאזינו בידו לכאן ולכאן
 וינגיטין הנה פקד ג' תמי אוקסין וכו' כי בראיה ה"ה שיעורן טפה ואלו כ"ה שיליא ורשפוי
 י"ז כסבה: **הנה פקד** או **עבה** או **אז** צורר כשר לכל תקולות בשבין **שש** **לחלו** י"ז
ע לחור הבר או לחור השיטות אם קל שפור שפע **אז** קל שפור שפע **אז** קל שפור שפע **אז** קל
 ת תקיעה על שפת הבר **אז** האילי **אז** מקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל

חשב שמתה ע"ה (א) **חשב שמתה ע"ה** (א) **חשב שמתה ע"ה** (א)

דגול אורח חיים מרבבה טז

כמבואר בסדר התפלה להרמב"ם ובה תראה שזעל עלי' רבה לא דק ורצה ללמוד מדברי הש"ע שאין אומרים ותתן לנו בזהב זה אינו רק כחל בשבת אין אומרים זכרון תרופה בזהב :

סי' תקפ"ד ס"ב ב' (כס"ו) אלא כפה המלוכלך בדם מילה (כע"ה) ולי' אין לעשות כן כ"ש לחוש שיטבש דם אחר שיתבש בפי השומר ולא עדיף מכאן זהב במקום הנחת פה וכן אם יצוא מעט דם לתוך השומר ויתייבש כי דם יבש י

בו ממש וחוצץ :

סי' תקפ"ה ס"ב ב' (במנ"א) אך הרב' כתב שאין מנהג כן (כע"ה) הרב' מיידי גם ממקרא מגילה וכן שאר מצו' שרפת המנ"א כתוב שהשומע יברך ועל זה כתב הרב' שאין המנהג כן ועל זה כתב המנ"א שמנהג זה הוא לבשים ועל מקרא מגילה ושאר מצות קאי ולא על שופר ועיין לקמן סי' תקפ"ט ס"ו בזה :

שם ס"ב י"א (במנ"א) וקרא לתוכו ויהי נופם (כע"ה) כלע"ד שזה ה' בתקיעת מעמוד אבל בתקיעת מיושב לדעת זה הפסק גמור בין ברכה לתקיעה ולומר שזה מקרי לזורך התקיעה קשה הדבר כי אין הסכומה זו בדוקה :

סי' תקפ"ו ס"ב ב' (מחבר) וכן במשמשי פ"א של עכו"ם (כע"ה) של עכו"ם על הפ"א קאי לאפוקי אם ה' משמשי של ע"ז של ישראל . אבל על המשמשים גופיהם לא איכפת לן אפילו היו של ישראל כיון שהפ"א אינה של ישראל ועיין ב"ד (סימן קמ"ו) ובב"י שם ב"ש הסימן מ"ש בשם הרמב"ן והראב"ד :

שם ס"ב ה' (במנ"א) כיון דישאל חיוב באחריותו מקרי שלו (כע"ה) ולפ"א אפי' נטלו שלא על מנת לזכות בו שואל שלא מלצת גולן הוא והרי הוא באחריותו ולא משכחת לה אלף בשל הפקר או בשופר של עכו"ם ושאלו לישאל והתכה שאינו חיוב באחריותו ואולי כיון שאין דין שומרים אלא בישראל ממילא אינו חיוב באחריותו ולפ"א דברי השור שסיים אע"פ שהוא גדול ז"ע :

סי' תקפ"ח ס"ב ד' (במנ"א) משים דמח"כ וכו' (כע"ה) ולי' דא"ר היתה התרופה אסורה ביו"ט

סי' תקפ"ח ס"ב י"ד (במנ"א) לכן כל דיעשה סעודה בלילה (כע"ה) ולעכ"ד יעשה נוף הפדיון עם הסעודה בליל מ"ס ואין זה דומה למה שכתב הש"ך שם דשם יוס' ל"א הוא תענית ליבור לכן אין מקדימין הפדיון ללילה שלפניו משום דלשעמים בליל ה' אכתי לא כשלם כ"ס י"ב תשנ"ג רבב כדוקה של המנ"א שליל מ"ס ככה הוא ליל ל"ב למה לא יעשה אז הפדיון עם הסעודה כאחד :

סי' תקפ"ח ס"ב ג' (במנ"א) איך חדש העיבור בכלל (כע"ה) אבל אי היה אמרינן לשון חדשים ג"כ אין חודש העבור עולה בחשבון אז גם בירחי לילה לא ה' חודש עולה לחשבון ו' חדשים העבור ולכן לא הביא המנ"א ראי' מכאן דאלו בערות דק"ט פ"א דאמר שם ובשיתא ירחי מי קא ילדה פ"א משום דודאי אין לחלק בחודש העבור בין חשבון ירחי לילה ובין חשבון ירחי בוגרת ודוק ואין חילוק בחדש העבור בין מאורעא' הגוף ובין שאר דברים כמבואר בש"ך ב"ד סימן קס"ט ס"ק י"ג בשם הירושלמי :

סי' תקפ"ח ס"ב י"ב (מחבר) עד יום שלאחר תעניתם לל' (כע"ה) ואם ירדו ביום תעניתם אף שירדו אחר חלות אומרי' הלל הגדול וכן הריטב"א בחידושש ואמנם מה שפסק שם שגם אם ירדו למחר אומרים הלל הגדול כבר הורה הרשב"א אינו כן אבל ביומו גם הרשב"א מודה וכן כלע"ד מוכח מדברי הר"ן שאל"כ למה נדחק לאוקמי ברכת מודים ביורד בלא תענית : הוה לי לאוקמי ביורד אחר חלות אלא שאין חילוק בזה ביומו :

סי' תקפ"ח ס"ב י"ב (במנ"א) וא"ל התרה (כע"ה) עיין ב"ד סימן י"ד סי"א ובש"ך שם ס"ב ב' שם כתבתי לקיים דברי המנ"א בל' :

סי' תקפ"ח ס"ב ו' (מחבר) אומר בתפלה ותתן לנו את יום הזכרון הזה (כע"ה) מה שלא הזכיר המחבר בזהב היינו שאיזה לשעמו שגם בשאר מועדים (בסימן תפ"ו) לא הזכיר בזהב ואולי בנוסח' של הרמב"ם שאינו מוזכר בזהב עד אחר ששירע החג יום פלגיו וכו' וזמן וכו' בזהב

לעולם, ועל החיות הזה רומז 'כעת חיה (ולשרה) [והנה] בן [לשרה אשתך'] (שם שם, י), שהוא יצחק, על בן נתבשר בסעודה זו יצחק הוא הגורם לזה, כמו שנרמז במאמר במסכת שבת פרק רבי עקיבא (פ"ב) שאמרו על יצחק 'כי אתה אבינו [כי] אברהם לא ידענו וישראל לא יכירו' (ישעיה סג, טז), לעתיד יאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו בנך חטאו כו' עד... לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה, אבל יצחק הוא אבינו כו', עיין שם. ורבים שואלים, הלא הסברא הוא להיפך, כי אברהם מדת החסד, ויצחק הוא מדת הדין, ויעקב כלול מחסד ודין, ואם כן איך אמר שיתגלגל הטוב האמיתי על ידי יצחק. אבל השואלים לא מחכמה שאלו, דע, כי היא הנותנת, כי ביצחק שהוא מדת הדין המדוקדק, זה גורם למעלה העתידה שנהיה בני עליון. ומתחילה צריך שתדע מה שכתבתי בפרשת בראשית (אות ט) בענין (בראשית רבה פ"ב ס"ו) מתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין ראה כו'. וכתבתי שם בארוכה, חס ושלום לא נתבטלה מחשבה הראשונה, כי 'לא בן אדם ויתנחם' (במדבר כג, יט), רק נשאר לבני עליה, שלרוב מעלתם הקדוש ברוך הוא מדקדק עמהם במדת הדין כחוט השערה, ואז הם בני עליון ממש. רק ראיתי בני עליה והנם מועטים (פינה מה ב), ורוב המון עם שאין מעלתם גדולה כל כך, אצלם שיתף הקדוש ברוך הוא מדת הדין עם מדת הרחמים. ולעתיד שיתחדש הקדוש ברוך הוא הבריאה להיות כאדם הראשון קודם שחטא, ואז כולם יהיו בני עליון, ואי אפשר לבוא לזה אלא אחר הדין המדוקדק. וזהו ענין הזדככות הגלויות והצרות בכלל אומה ישראלית, ועוד ידקדק הקדוש ברוך הוא כחוט השערה במדת הדין המדוקדק, ואחר כך יהיה הכל קדוש וטהור ומוזכך, נמצא מדת הדין הוא בעצם רחמים גדולים. וזהו ענין 'יצחק בן אברהם' (בראשית כה, יט), כי אברהם מדת החסד ויצחק מדת הדין המדוקדק, ואדרבא יפה כח הבן מכח האב (שבעות מה א), כי מדת הדין הזה גורם בעצם הרחמים, ועומד הקדוש ברוך הוא מכסא דין ויושב על כסא הרחמים. ואז יהיה שם יצחק המורה על הדין 'קץ' 'חי' כמו שכתב הזהר (ח"א דף ר"ב ע"ב), ירמוז יצחק על צחוק ושמחה, וזה סוד שם 'ישחק' (תהלים קה, ט).

כא. כבר כתבנו כמה פעמים (פרשת לך אות ו; כב-כח), כי אברהם הוא סוד בריאת שמים וארץ וכל צבאיהם, 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם' (בראשית ב, ד), 'באברהם' (בראשית רבה פ"ב ס"ט). ויצחק הוא (ב) בערך אדם הראשון קודם שחטא, כי הוא הראשון אשר הורתו ולידתו בקדושה, בהסרת הערלה שהיא הקליפה, תיקן לאדם שחטא, שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין לח ב) משוך בערלתו היה. ויצחק הוא מדת הדין מעלת בני עליה, ונתקדש בקדושת אדם הראשון שנלקח מן האדמה אדמת קודש של בית המקדש (ירושלמי ניר פ"ז ה"ב), בן הועלה שם יצחק לעולה חמימה, ונתקדש שם באופן שנאסר לו לילך מחוץ לקדושת הארץ.

הרי ששני שמות של 'קטורה' שהיא 'הגר' (תנחומא שם; בראשית רבה שם), דהיינו כקטורת, וכן שקשרה, נתקיימו בעקידת יצחק אחר דבריו של ישמעאל, והיה לטובה ולברכה ליצחק ולזרעו עד עולם. ואברהם אבינו שנצנצה בו רוח הקודש, הכנים לישמעאל לחינוך קדושה, שעל ידה יתקדש יצחק בקישור עקידה ובקטורת שהוא ריח ניחות. ורמז לדבר 'הגר' בגימטריא 'יצחק'.

יט. צוד נצנצה רוח הקודש באברהם אבינו לבטל קטורג של השמן שיקטרג ליצחק, ונתלבש אברהם אבינו בסניגוריא, [כי סניגוריא] של אברהם עבור סדום ועמורה היה באותו פעם. וזהו ענין 'יושב' 'ישב' כתיב (בראשית יח, א), בקש לעמוד אמר ליה הקדוש ברוך הוא, אתה סימן לבניך, שעתיד אני להתייצב בעדת דיינים כו' (בראשית רבה פמ"ח ס"ז). וקשה, דיינים מה בעו הכא, אלא הקדוש ברוך הוא גילה לו אז מדת הדין שהי' [ת]ה מתוחה על סדום. וגילה לו עתה לאחר שנימול, משום שהדין תלוי בנימולים, כדכתיב (שמות כא, א) 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', ולא לפני גוים (גישין פח ב), וכל הגוים ערלי לב. ואין דיינים אלא סמוכים נקראים 'אלהים', והנה 'אלהים' אותיות 'מילה', שעל ידה נעשה מרכבה, דכתיב (בראשית יז, כב) 'ויעל אלהים מעל אברהם', כי על ידי המילה בא הדבקות. רק שחסר 'א', ועליה רומז (תהלים ה, ו) 'ותחסרהו מעט מאלהים', הרמז, מה חסר, המיעוט 'מאלהים' שהוא 'א'. וכן הוא אומר לענין חמשים שערי בינה שנתנו למשה רבינו ע"ה והיה חסר אחד (ראש השנה כא ב), כמו שדרשו (ראה הקדמת תקוני זוהר, דף ז' ע"ב; ועיין לקמן פרשת ואתחנן אות יב) אל תקרי 'מעט' אלא מ"ט, דהיינו מ"ט שערי בינה נמסרו לו. ו'מעט מאלהים' שהוא 'א' היה חסר, בן 'א' מאלהים' מורה על דבקות נפלא, ונשאר 'מילה'. נחזור לענין, דהקדוש ברוך הוא גילה לאברהם אבינו אז תוקף הדין המתוחה על סדום, ועל כן תיכף התחיל אברהם בסניגוריא, ויבא סניגוריא זה ויכפר על קטגוריא שהיה לעתיד ליצחק שנתבשר בו עתה. הכלל העולה, דמה שאירע בסעודה זו שהוא ענין קרבן ריח ניחות, יתבאר מזה ענין עקידת יצחק שהוא מזבח מקטרי קטורת כאשר אבאר לקמן (אות כו), ואז יצדק פירוש השני של 'הר המוריה' שנקרא 'מוריה' על שום מור ואהלות שהוא מן הקטורת.

כ. דרך שלישי בסעודה זו, ודוגמתה סוד ממעמי יצחק אשר אהב, כולם רומזים לסוד הסעודה הגנוזה, שרמזו רבותינו ז"ל (בבא בתרא עה א) שיעשה הקדוש ברוך הוא לעתיד לצדיקים. וזה יהיה כשיחזיר העולם לקדמותו כמו שהיה ראוי להיות אילו לא חטא אדם, ויזדכך החומר בסוד 'כתנות אור' ב'א', ויהיה העולם כראשית המחשבה, ויקויים 'מכל עץ הגן אכל תאכל' (בראשית ב, טז), וזהו רמז 'והשענו תחת העץ' (שם יח, ד), ויהיה עץ חיים, כי לא יראה מות וחי

יד רמ"ה

ק ראה ברכינו בחיי בראשית יז, יט ושם במדבר לב, ג.

(*) בדפ"א 197א 99ב.

קו א מ"י ס"א מהלכות
תפילין ה"י כ טו"ט
א"ח סמ"ל ל"ב ט"ף טו:
קח ב מ"י ס"א ה"י יט
טו"ט ט"ס ט"ף טו:
קח ב מ"י ס"א ה"י יט
תפילין וס"א ה"י ג
סמ"ל שני כ טו"ט י"ד
סמ"ל רע"ב ט"ף ו' וס"א
סמ"ל לו ט"ף י"ג:
ק"י ד טו"ט א"ח סמ"ל
ל"ב ט"ף כה:
ק"א ה"י מ"י ס"א ה"י
תפילין ה"י יט יג
טו"ט י"ד סמ"ל רע"ב
ט"ף ט"ד:

שיטה מקובצת

[א] אם נשתרש [ב] דהוא
רמי בר דקול:
[ג] שמונה ס"א עשר:
[ד] תיבת אחד נמחק:
[ה] תיבת ובא נמחק:
[ו] תורה לאחור:
[ז] שלשה שלשה זיוני:
[ח] תיבת דבי רב נמחק:
[ט] בהקב"ה הוה לו
ותיב"ה ה"י נמחק: [י] חזר
ב' אני קושר לו כתר:
[יא] בכור:
בפרשת ויהי כי יביאך
האחרון שבקדש לי כל
בכור הס"ד ומה"ד
בניקבא. במשך רגלו של
ו"י ארע: [יב] במקל
במקום: [יג] במקלות
של ברזל: [יד] בשן
בראש רגל: [טו] ואחד
נוטה למעלה: [טז] דהיינו
דהכי: [יז] ואור: [יח]
רע"ב: [יט] וצא בבייתא
דשמואל מצאתי העולם
דומה לאכסדרה שאין לה
אלא שלשה זיוות
והעולם הזה אין לו אלא
ג' זיוות לפי שמורה
עפ"י א"ן לו זיוות
הס"ד ומה"ד מעיילי ליה
בפתח: [יט] ילין אותו
הקב"ה ילין אותו
כלומר: [ס] ודף יתקן
והוא שכתוב רובא
דספרא שפיר שרוב כל
דף ודף כתוב בלא טעות
שאינו יותר משמונה או
ששה טעות בכל דף ודף
או: [כא] דף שלמה הס"ד
ומה"ד אי אית בההוא
כא א"ע"ש שיש בכל שאר
הדפין הרבה טעיות
הס"ד:
דוקא

ז"ל אייתי ינוקא דלא חבים ולא טפש בו. מעשה היה גנט שהיה
דלי"ת של כדת משה קטנה כמעט כמו יו"ד והציג רבי אליהו
ינוקא דלא חכים ולא טפש וקרא צו כדת והכשירו מהך דשמעתין.
מ"ר: וא"י לא יהרג הוא ופסול. יש לדקדק מהלך דכתיב ויהרג
חסר בלא וי"ו. מ"ר: שעמנו גין.
יש מפרשים ג' זיונים השנים ללד
שמאל אחד מלמעלה ואחד מלמטה
והאחד ללד ימין כזה **שעמנו**
ג"ץ וצפי שבת כתיבת **ד** רבי
ש"י ציר אחד מימין
משמאל ואחד מלמעלה כזה
עוד פי' שיש ששונים שלשתן
למעלה כזה מ"ר.
כתיב צימושא **ד** רבה דמשמע
טע' דלטטפות זריכה ג' ג'
זיוני ור"ת כחז' צמיקן ס"ת שלו
שהוא שיצט' מ"ר:

דחמריה **ה**גגיה דחמ"ת. פי'
בקונטרס שהגגיה
רגל שמאלו של ח' עד למעלה כזה
ו"ר"ת פירש צלמנע גגו של
חית גבוה מעט כמו חמריה
דגמלא דצלמנע כזה ולפי'
חית גבוה מעט כמו חמריה
הקונטרס לא יתיישב כל כך
הא דלמרינן בסוף העונה
(שנת דף קד): כגון שנטלו לגגו של
חית ועשאו שני זיוני: **ומאי עממא**
אית **ה**יה תנא. פי' בקונטרס
בסוף ה"י כזה **ה** ורבינו חס'
מפרש בתמילה **ה** כזה **ה**
כמו תנא דד' צעירינן (דף יג.)

ובסוטה (דף כ.) וכפירוש הקונטרס
נראה שהכתר ללד פתח המסורה
ומגל דקוף כיוצא צו דלמרינן צו העונה
(שנת דף קד). מ"ט מהדר תנא דקוף
לגבי ר"ש אמר הקב"ה רשע אס'
אתה חוזר כך אני אעשה לך כתר
כמותי. מ"ר: **ותניא** תיבתא.
בתלמוד לאו מיוצגת גמורה היא אלא
דצדוקא מיתרל. מ"ר: **תנא** אם
יש בו דף אחד בו. דוקא מעיקרל
דף שלם אמאי יגנו. מ"ר:
אכל

התולדה במחזונו בהקב"ה **ה** הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא אמר ליה
אנא הכי קא קשיא לי מאי שנא דכתיב **ה** ביה ולא כתיב יה כדדרש ר' יהודה
בר ר' אילעאי **ה** אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואיני
יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם
הבא בה"י כשהוא אומר **ה** אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי
בהבראם אלא בה"י בראם [הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד]
ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת
יצא ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה וליעיל בהך לא
מסתייעא מילתא כדריש לקיש **ה** דאמר ריש לקיש מאי דכתיב **ה** אם ללצים הוא
יליץ ולענוים יתן חן בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו ומ"ט אית
ליה תנא אמר הקב"ה אם חוזר [בו] אני קושר לו **ה** קשר מפני מה נברא
העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני
שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף
הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת
שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו ותניא תיובתיה "שלש יתקן
ארבע יגנו תנא אם יש בו דף אחת שלימה מצלת על כולו: א"ר יצחק בר שמואל בר יהודה
דכתיב רוביה דספרא **ה** שפיר א"ל אבוי לרב יוסף אי אית בההוא דף שלש טעיות מאי א"ל הואיל ואיתיהיב
לאיתקוני מיתקן וה"מ חסירות אבל יתירות לית לן בה חסירות מ"ט לא אמר רב כהנא משום דמחזיו כמנומר:
אגרא חמוה דרבי אבא הוה ליה יתירות בסיפריה אתא לקמיה דרבי אבא א"ל לא אמרן אלא בחסירות
אבל

איפסיקא ליה ברעא דה"י. בתפילין: וי"ו דויהרג. כל צבור **ה**
אירע צמקוס נקב וגרלה כמין יו"ד: דלא חבים. דלי חכים מנין
שמחרף הוא לומר יהרג כלפי מעלה ואומר ויהרג: **לא טפש**. שאל
טפש אינו יודע לקרות אלא אות שלימה: בתיבת. כגון התגין דס"ת:
מי מעבב על ירך. מה שכתבת שאתה

צריך להוסיף עוד עליהם כתיבים:
שהגיע דבר. שצריך טעם: נתיישבה
דעתו. של משה הואיל ומשמו אומר
אע"פ שעדיין לא קיבלה: במקולין.
המקוס הקצין שוקלן צשור כדלמור
צצרכות (דף קא): שצרכו צשור
במסרקות **ה** צחול: ש"שעה זיוני. ג'
תגין קטנים בכל אחת צצין **ה** רגל
השמאלית וכן צצין צראש הרגל
הימנית וכן כולם ואחר ג' תגין אחד
נוטה לימין ואחד נוטה לשמאל ואחד
לצדק כפופה ולגון פשוטה: דווקני.
שמדקדקים לעשות כח מיושר: חמרי
הגגיה דחית. לגגו של חית עושין למעלה
כעין חומר כזה **ה** כלומר הקב"ה
חי שוכן ברומו של עולם חמ"ת
היינו חי: ותל"ו ברעיה דה"י. רגל
הימנית של ה"י תלוי כארז ואינו צצין
לגגו: הוה לו מחסה. דהיינו **ה** הכי
משמע על שצטמו צ"י עדי עד הוה
להס ביה **ה** מחסה צור מעו' לעולמים:
אחת בה"י ואחת ביו"ד. חלק את שמו
והקיף מכל אות ג' טיפין ומחזותן
טיפין נעשו מים ואש **ה** ואור וכל
העולם כולו וכן כתוב בספר יצירה:
שדומה **ה**אכסדרה. שפחות מתחמין:
שכל הרוצה לצאת. ממנו למטרות
רעה יוצא **ה**: מעלין **ה**. צפתח
העליון צין רגל צצרכו לגגו: וצ"ע
בהך. פתח התחתון דנפיק ביה: **לא**
מסתייעא מילתא. דהנא ליתר צעי
סיוע מפני יר הרע הלכך צעדי ליה
סיוע **ה** פתח יתירה: הוא **ה** יצ"ץ.
ה (אומר) כלומר פותח לו להיות לך:
מסייעין אותו. אלמא צעי סיוע:
אית **ה** תנא. לה"י כתר קטן צצוק
גגו דה"י: מעשיהם אין דומין בו.
וכצדו של זה גדול משל זה משום הכי
ראשיהם כפופים דמתצייס מנצירו:
תרתי מילי אמר רב בספרים. צצרכות
ספרי תורה ולקמן אמרינן צצין
מילתא דרש: מצלת על בולין. שאפילו
טעיות בכל דף ודף **ה** מלל עליהם
הך דף שלימה **ה** ומתקן: אי בההוא
דף ש"ימה ש"שעה טעיות מאי.
מלל או אין מלל מי אמרינן
שלימה צלי טעו' או דלמא שלימה
מד' טעיות אכל שלם לא ליכפת
לן: הואיל ואתיהב רשות לתקוני.
ס"ת שיש ג' טעיות בכל דף מתקן
להך דף צמ ג' ומלל על כולם
אף על פי שיש **ה** ד' בכל שאר
הדפין: וה"מ. דלמרינן ד' יגנו כגון
חסרות שחסרו ממנו אותיות:
אכל

[א] ויהרג וכן אמת
חמ"ס גשין פה: ד"ה
ולוריה: [ב] [שבת פט.],
[ג] [נדרות סא.], [ד] [ע"י]
מוספות צצרכות נא. ד"ה
וחכ"ה כו' אל תקרי צור
אלא צ"ר. (ה) שבת קד.
יומא לז: ע"י נה. (ו) כתר
צ"ק. (ז) [ע"י צמ יוסף
יו"ד]. (ח) [רע"ב].
(ט) מהרש"א הגיה צראש
ומהרש"ק הגיה צצין.
(י) ופתח צ"ק. (י"א) ילין
הקצין ילין אותו כלומר
צ"ק. (י"ב) טעיות סמ"ל
רע"ב לא הציג רק שני
פירושים. (י"ג) כתר דש"י
צ"ר. (י"ד) (ט) צצרכות
רע"ב כתר דש"י
דלטטפות זריכה ה"י ה'
זיוני כ"ל צ"ק. (י"ז) [היינו
שלא תלמוד רגל שמאלית].

תורה אור השלם

(א) ואמר משה אל
ה'ם וצור את היום
הזה אשר יצאם
ממצרים מבית עבדים
כי ברוך יד הוציא יי
אחכם מן ה' ולא יאכל
[ה'יין] [שמות יג. ג.]

(ב) ויהי כי הקשה
פרעה לשלחני ויהרגני
בך בכור בארץ מצרים
מבשר אדם ועד בכור
בהמה על פני אני וזה
ל"י בך פטר רחם
הבכרים וכל בכור בני
אשר: [שמות יג. ג.]

(ג) במחזו ב"י עדי
ער ב' ביה יי צור
עולמים: [שמות כו. ד.]
(ד) אלה תולדות
השמים והארץ
בהבראם ביום עשות
אלהים ארץ
[שמות: בראשית ב. ד.]
(ה) אם ללצים הוא יליץ
[לענוים יתן חן:
משל ג. ד.]

בדרגתו מבחינת ה"עלה במחשבה" דילי, היינו אם שאיפתו ורצונו האמיתיים הם להיות בתכלית השלימות והתיקון במדת הדין ממש, ואך מצד הפועל והמציאות מן ההכרח לשתף מדת הרחמים שא"א לעשות בפועל ממש. שהרי כמבואר הענין הזה דגם העולם שעלה במחשבה במדת הדין הוא בריאה והנהגה קיימת לדורות מוכח מהא דע"ז (ג' ב') כנ"ל. והלא מבואר שם בגמ' דכך הוא גם מהלך הדין דר"ה (אלא שיש גדר דין כגון זה בכל יום). ועיין ב"פני יהושע" בראש השנה (ט"ז ב') בזה"ל: "דראש השנה הוא יום הדין הגמור לכל באי עולם ואותו יום יושב הקב"ה ודן עם כל פמליא שלו שהם השרים העליונים כדכתיב והנה ראיתי ה' צבאות יושב על כסא רם ונשא וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו דהיינו אלו שמיימינים לזכות ומשמאילים לחובה וכו' ומש"ה חרדין ועצבין כיון שהקב"ה

סוד יום הדין והמשפט דר"ה דהוא יום הבריאה שעלה במחשבה עכ"ד"

ויש לבאר בזה מטבע התפילה דר"ה
"היום הרת עולם היום יעמיד
במשפט כל יצורי עולמים", דנודע בשם
האר"י ד"הרת" הוא מלשון "הריון",
והכונה היא עפי"ד ר"ת כנ"ל דבתשרי
אך עלה במחשבה להבראות, וזהו: היום
הרת עולם, והיינו במדת הדין שזו היא
ההנהגה כפי שעלה במחשבה להבראות
בתשרי ילפיכך "היום יעמיד במשפט כל
יצורי עולמים" וא"ש.

^{אוצר החכמה}
 (ד) **והיא** היא השייכות המיוחדת של הבחינה הנוגעת לעבודתנו ליום הדין דר"ה, שכיון שיום הדין של יום ר"ה, שהוא יום הבריאה שעלה במחשבה, נובע וכא מההנהגה של "בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין" וכמבואר, הרי י"ל דבר"ה יש דין מיוחד לאדם היאך הוא

לה הרמב"ן דהוא "דין ברחמים". ויש לבאר בזה מש"כ תוס' בר"ה (ל"ג ב' ד"ה שיעור) בשם סדר רב עמרם דבסוף מריע תרועה אחת בלא תקיעה, וי"ל דהוא להדגיש דעיקר היום הוא "יום תרועה", דהיינו דיסודו של יום הוא במדת הדין אלא שע"י השופר אנו מעוררים רחמים. ולעומת זה במוצאי יוהכ"פ תוקעים רק תקיעה גדולה אחת כפי מנהגנו כד' הרמ"א באו"ח סוף סי' תרצ"ג שיסודו הוא רחמים, עיין רמב"ן שם.

א. וי"ל דזהו מאי דכתיב: יום תרועה יהי לכם, דיעוין ברמב"ן פ' אמור ובדרשה דתרועה היינו מדת הדין, וזהו דכתיב יום תרועה יהיה לכם, דהיום בעצמותו הוא יום של מדת הדין, והיינו דאף דיש שיתוף של מדת הרחמים, וכדאמרו ז"ל (ויק"ר פכ"ט ג') דע"י השופר עומד הקב"ה מכסא דין ויושב על כסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים, והיינו פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה שהוא המתקת הדין ברחמים, וכמבואר ברמב"ן שם, מ"מ עיצומו של יום הוא מדת הדין וכדקרי

כ:

עין משפט
נר מצודה

מא א מיי פ"א מהל' מנגלה הלי' ג סמג עשין
מד"ס ד עוש"ע א"ח סימן
חרפו סעיף א:
מב ב מיי פ"ב מהל'
חטוה הלכה ט:
מג ג עוש"ע א"ח סימן
תקפח סעיף א:
מד ד מיי פ"ו מהלכות
לולב הלכה י סמג עשין
מד עוש"ע א"ח סימן חרבו
סעיף א:

מזל ה' מ"ז פ"ג מהל' סנה
 עשין יפו טו"ש ע"א ח' סמן
 רפ"ו סק"ע ח'
מזל ו' מ"ח פ"ד מהלכות
 מנשה הקרינות ה' ו'
 סמן עשין סנה
מזל ז' מ"ח פ"ד מהלכות
 עזרות יו"כ ה' ו'
מזל ח' מ"ח פ"ה מהל'
 מעשר שני ה' ז'
מזל ט' מ"ח פ"ה מהל'
 עזרות יו"כ הלכה ו'
מזל י' מ"ח פ"ד מהלכות
 מעשר ענין ח' ו'

א סמג עשין קפג:
ב מ" = מ"ד סמג
 סוטת הלכה ב סמג
 עשין נז:
ג מ" = פ"ה סמג
 רזח ספ"ה סמג
 עשין עח:
ד מ" = פ"א סמג
 טומאת צרעת הלכה ג
 סמג עשין רלו ורלו:
ה מ" = פ"ו סמג
 המזכיר ומפסוק הל' א
 סמג עשין קנט:

גה פ ע מ"י פ"ד מהל'
מעשה הקרצנות הל' ו
סמג עשין קסג:
גו פ מ"י פ"ג מהלכות
עבודת יוה"כ הל' ו:

רבינו חננאל

שֶׁמִן
 וְשֶׁבֶט שֶׁן הַחֹדֶה לְבִיחָה
 וְשֶׁמֶטָה לְחֹדֶת וְרִי
 חֲנִינָה
 לְמִטָּה שֶׁן לְבִיחָה כִּין
 וְכֹסֶם
 שֶׁנִּיחַ וְשֶׁן מִן הַהֶרְשֵׁה
 לְדֹעַת אֶפְרַיִם וְעַתָּה הִכְהֵן
 וְכִסְבּוֹ אֵין שִׁנָּה לְדֹעַת:
 וְכִסְבּוֹלֶן שֶׁעֵשֶׂה מִשְׁעֵלֶה
 שֶׁנִּיחַ
 וְחֲנִינִי
 שֶׁנִּיחַ
 בְּרִמְחִים מַעְלוֹת הַשֶּׁחַר עַד
 אֲצִלָּתָה
 הַכֹּסְבִּים שֶׁן צִמָּה
 מַעְלוֹת הַשֶּׁחַר וְעַתָּה
 הַכֹּסְבִּים יֵים הִוא שֶׁנִּיחַ
 וְהִיחֵם לְמִלָּמָה כְּלוּמֵר אֵל
 וְעִשִׂים מִלָּמָה אֵל
 יִיחִי: [מְחִינִן] לֵךְ לְחֹדֶם
 כִּשֶׁר לְקִישָׁתָה הַמְּגִלָּה
 כִּר: יְרוּשָׁלַיִם הַקְּדוּשָׁה
 הַיְיִלָּה [שְׁמֹרֶן] בִּיִּם

הגהות וצייונים

6 בכת"י דעד צה"כ
 יוסטא. הוא. וכה
 בפסחים וע"ש תרד"ה
 הוא: **3** [צ"ל ורין]
 (גליון: **2**) [צ"ל משמר
 יהוים
 (גליון: **7**) מברא
 ובראש נוסף ולפסרת
 העומר. וע"י תוס' ור"ן:
8 [הא דלא יאמ נמי
 להרמה ע"י תוס' יואב נמי
 ע"כ ד"ה אלא ותוספות
 זבחים פו ע"ב ד"ה אלא]
 (גליון: **1**) [צ"ל רב
 יוסף]
 נוסף איתשך שמיכה
 בכת"י

לְשַׁחֲטָהּ: [ט] יֵשׁ לְהוֹסֵם
(בִּאֵה"מ): [י] [צ"ל וְהִיא
בִּכְתָּי (מִמִּנִּי): [ל] צ"ל
שֶׁהוּא בְּגִמ' שֶׁם (טו"א
ע) בְּרִשְׁיִי שְׁבִרִי"ף נֹסֵף

בַּיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם
מִמִּצְוֹתַי וְלֹא שִׁכַּחְתִּי
וְשָׁחַט אֶתְּךָ לִפְנֵי אֹהֶל
כִּבְשֹׁת תָּמִים בֵּן שְׁנָתוֹ
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת

ספירה

ספירה ביטוי הוא. מכלל קשיא לפירוש רש"י דלכ"ד זולין (פסחים 77 פה. וס) דפר"ך ור' יוסי לאמר מקלה היום ככולו וזה שראתה בשבעה לספירתה אינה סותרת אם כן וזה גדולה לדידה היכי משכחת לה ונשני ובראתה כל שני צין השמשות לאז

היו סוף היום וחמלת האחר בצומוֹמֶה וקִשְׁיָא אֲמַאי לֹא אָמַר בְּרוּחָהּ בְּלִילֹת דְּהָא סְפִירָת לֵילָה לֹאֹ סְפִירָה הִיא וַיִּמְנָח שְׁכַל הַיּוֹם טַמְחָא כִּיּוֹן שְׁתַּחֲלִמוֹ הִי טַמְחָא וְי"ל דְּסַבְר ר' יוֹסִי דְּסוֹף הַיּוֹם מַהֲנִי לְשִׁמּוֹר כְּמוֹ תַּחֲלַת הַיּוֹם וְה"נ מִשְׁמַע פֶּרֶק שְׁנֵי דְמוֹז (דף טז.) בְּסוֹפוֹ דְקֹאֲמַר (לר"י זצ"ה גְּמוּרָה) הִיכִי מִשְׁכַּחַת לֹה אִי דְחֹזִי צִפְלָגָא דְיוֹמָא אִידָךְ פִּלְגָא לִיהִיּוּ לֹה שִׁמּוֹר וְאִם תִּאֲמַר אִם כֵּן רַבִּי יוֹסִי דְסַבְר מִקְצֵת הַיּוֹם כְּכֹוֹלֵי א"כ הִיָּה לוֹ לְהַקְשׁוֹת ר' יוֹסִי כְּכֹוֹתֵי אֲמַרָה לְשִׁמְעָמִיָּה כְּדַקְפָּרִיךְ לִרְבִּי צִנְדָּה (דף טז.) וְי"ל דְּכֹוֹתֵי אֲמַרִי אִפִּי מִיּוֹם רִאשׁוֹן שְׁפַסְקָה צוֹ דְּסוֹפֶרְתּוֹ לַיּוֹם רִאשׁוֹן וְר' יוֹסִי לֹא אָמַר אֵלֶּה מִיּוֹם שַׁבָּת^ב **וְהָא ק"י דַּעַם צִאֲת הַכּוֹכְבִּים** יִצְיָא הָדָא. וְאִם תִּאֲמַר כִּיּוֹן דְק"י לְצִנְחָת הַכּוֹכְבִּים הִי לֵילָה א"כ אֲמַאי פִּלְגֵי ר' יוֹסִי וְר' יְהוּדָה צִצְן הַשְּׁמַשׁוֹת^ג לִימְרוֹ צִנְחָת הַכּוֹכְבִּים וְי"ל דֶּאֱךָ בְּשִׁיעוֹר צִנְחָת הַכּוֹכְבִּים יֵשׁ חִילוּל שֵׁשׁ כּוֹכְבִּים וְנִצְיָן צִיּוֹם^ד:

והיה ^אעני ההצעה למשמר. קשיא
דהא אמרינן צברות (דף
ז: וס) גבי זאת הכוכבים לילה הוא
ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר
דכתיב והיה לנו הילנה למשמר ואמאי
לא הו ראייה גמורה דמפסקין הכא
מקרא ויש לומר דהתם צעי לאסוקי
דזמן שכיבה דגבי ק"ש הו זאת
הכוכבים ומש"ה קאמרין התם דאין
זו ראייה גמורה דנתי דהו לילה
באותה שעה מ"מ לא הו זמן שכיבה
לכל אדם: **ולידריו** יוה"ב דתניא.^ב
קשיא אמאי אינטריך למימר האי כיון
דחנא כל היום כשר לסמיכה והלא
הודיו אינו אלא צעטא סמיכה^ג וי"ל
דאי לאו האי הוה אמנינא דודאי זה
(כודיו^ד) דשאר סמיכות דאינו כשר
כל היום ויגרוס נמי לסמיכה שלא
תהא כשרה כל היום כשאר סמיכות
משו"ה אינטריך למחמי היודיו:
לקמיצה ולקטטה דכתיב ביום
צוורתו. אצל שמיטה
לא מפקין מהאי קרא דלאו עבודה
היא שהרי כשרה צור^ה וקרא משמע
בעבודה דכתיב להקריב את קרבניהם
^ווכן מטעם והגשה^ז אין צריך זהו
כען צמנחא לפני הקמילה:

^יכל ה'ילה בשר לקצירת העומר. כל התורה הזאת וס
אומר ר"ת שאם שנה לצרך

צִלְלָה לֹא יִצְרָךְ בְּיוֹם כְּדִמְשֻׁמֶּעַ צֹהֵלִי סָחֲמָא דְמִתְנִי' דְנֵהִי דְלֹאִכָּא
דְהִכָּא עֲדִיפָא דְהָא קִתְנִי לֵה גִבּוֹ הִלְכְתָּא פְסִיקְתָּא דְדִינָא וְעוֹד כִּרְ
סְפִירָה דְלִין לִצְרָךְ בְּיוֹם מִשּׁוֹם דְשָׁנָה עֲלִיָּה הִכְחוּז לְעִכְב דְכַחֲב (יִקְ)
כְּחוּז צֶהֻלִית עֲזֵרְתָּ וְצֵה"ג כְּחַ דְהִיכָא דְלִינְשִׁי לִצְרָךְ צִלְלָה יִמְנָה לְמִתְ
צִעִין מְמִימוֹת וְלִיכָא¹² וְאַחַר שְׂצִירָךְ עַל הַסְפִירָה אֲזִמְרָא יִ"ר שְׂצִינָה וְ

הזכרה עתה לבנין ציהמ"ק

לְקַבֵּלָהּ (והסדר צ"ל כמו במשנה), וְכִיָּה בְּכַתִּי (דק"ס), וְעִי רִשִׁי: [ט] צ"ל כְּדוּגֹמַת
כִּי בְּשֹׁמֵר הוּיָם מִכֹּחֶהָ (גליון:); וְכִי וּמִתּוֹכֶיהָ כִּי־יִשְׁרָאֵל כִּי־יִשְׁרָאֵל (ש"א), וְכִי
שֶׁ־עֵלֶיהָ (ש"ש); [ז] נִהָא שֶׁ־יִשְׁרָאֵל הוּא צ"ל וְכִי הָאֵם כִּי־יִשְׁרָאֵל וְכִפְרָ בְּעוֹדָהּ (ש"א), וְכִי
שֶׁ־בְּאֵרוֹהֶה: [ט] בְּכַתִּי נֹסֵף וְכִפְרָ בְּעוֹדָהּ שֶׁשֵּׁט: [ס] צ"ל כְּפָרָה (ט"א ע"ש);
575 [פ] נִהְיִיל בֵּיזָה הַשְּׁבִיעִי (בכ"א:); [ג] תִּבִּית "תִּשְׁתָּא" מִיִּתֵּר (ש"א צ"ל)
אֵינִי כְּדוּרִי (גליון:); [ז] שִׁיד לְכַתִּי (גליון:);

[illegible]

הקורא למפרע פרק שני מגילה

קמ"ז. כיון דהאי אחד לאחד משום ספירה היא מדוגמת^ט ספירת ו' כל ספירה ליממא היא דכתיב וספרה לה שבעת ימים (ויקרא טו) : מוקדמי. מקדימין : מוחשבי. מעריצין : ת"ש (ויהי^ד) לנו הליילה למשמר והיום למלאכה. ש"מ כל זמן שעסקים במלאכה קרי יום ולא קדמומא ושכומא : בתנאי בל היום בשר.

וְאֵלֶּיךָ דְּקִימָא לָן^א וְרִצִּין מַקְדִּימִין
 לַמְּלֹאֲתָא דְכַחֲזִי וְיִשְׁכַּס אֲזֵרֵהֶם צִצְקָר
 (בְּרַשִׁית כג) אֲפִילוּ הֵכִי כֶּשֶׁר כֹּל
 הַיּוֹם: לְיֹדֵי פְרִים. פֶּר הָעֵלֶס דְּזֵר
 שֶׁל צִבּוֹר וּפֶר כֶּהֱן מִשִּׁית שְׁמֹחֲדִין
 עֲלֵיו חֲטָא שֶׁהִצְאִיחוּ עֲלָיו כְּדֹאמְרִין
 בְּמִסְכַּת יוֹמָא (דף נ:ו) וְהַחֲזֵק^ב עַל
 חֲטָאֵת עוֹן חֲטָאֵת כַּחֲזִי הֵכֵא וּכְפֶר
 עֲלָיו^ג הֵכֵהָ (יִזְקָא ד) וְכַחֲזִי הֵסֵס
 צִוּס הַכְּפוּרִים יַעֲמֵד חֵי לִפְנֵי ה'ִ
 לְכַפֵּר עֲלָיו וְגו'^ד (יִזְקָא נז) מִה לְהֵלֵן
 כְּפֶרֶת דְּצִרִּים וְצִוּס כְּדִלְיֹף לִקְמֹן אֲף
 כֹּאֵן כְּפֶרֶת דְּצִרִּים וְצִוּס: לְמִצְקָה.
 שֶׁל עוֹף: לְקַבְּלָהּ. לְקַבֵּל הַדָּס:
 לְהוּיָהּ. לִמְרִיקָת הַדָּס וְהַיִּית פְּרִים

הגשרפין ומטאות הפנימיות שהיה זריקה שלהן: **גמ'** נכפרת דברים. וידוי בנמס' יומא (דף לו:). מסים לה אחת אומר נכפרת דברים או אינו אלא נכפרת דמים הכי הוא אומר ¹ ושחט את פר החטאת אשר לו למדנו שעדיין לא נשחט הפר: (ג) כי ביום הזה יכפר עמיכם. אלמא כפרתו ² מוס: (ד) והניף והקריב. והקריבה היא הגשה דאי אפשר לוומר דהא הקריבה היא המטרת המזון דהא כתיב צמיח

והימים האלה נזכרים
דכתיב ^(א) ממזרח שמש
אומר ^(ב) זה היום עשה
ולקחתם לכם ביום
דכתיב ^(ג) יום תרועה
תיב ^(ד) דבר יום ביומו
פין שווה רבנן ולוידוי
פרה מיום הכפורים
כפר בעדו ובעד ביתו
מדבר וכפרה ביממא
יכפר עליכם: ולוידוי
אמרת לפני ה' אלהיך
סמך ליה ^(ה) היום הזה
ה' ולשחיטה: * דכתיב
בה בשחיטה ^(ו) ביום
ביום הניפכם את
קש לתנופה דכתיב
ה את מנחת הקנאות
ולקמיצה ולהקטרה ^(ז)

צווחו את בני ישראל
 יא תורה תורה כתיב הכא ^פועשה לה הכהן את
 יב התם ^קעל פי התורה אשר יורוך ועל המשפט
 מה

תמא במנחות (דף ע"ו.) דמי נקלר ציום כשר דיעבד מ"מ סחמא
ה דאפי' למאן דמכשר קיירא העומר ציום דיעבד מודה הוא גבי
(ג) תמימות ואי אחא מויאל תמימות אלל כשאחא מונה צלילה וכן
צלה צרכה ^(ד) וכן הלכה אצל אס שכה לילה ויום לא ימנה עוד צרכה
מה שאין כן בחקיעת שופר וולוצ' ^(ה) והיינו טעמא לפי שאין (ג) אלל

כל לשופר ולולב יש עשיה:

וְחָרָם לֹא יִסּוּף מִצִּיעָם: [אחרי כן, ד] מְמוּרָה שֶׁשֶׁשׁ עַד מְכוּוֹה מְחַלֵּל שָׁם יָיָהּ: [אחרי כן, ז] נְעִילָה [וְשִׁמְחָה בּוֹ: [תחילת קיד, דו] ז] וְהַקִּתְחָה לָכֶם בְּיָמֵי הָרִאשִׁית פֶּרֶר
עוֹשֶׂה עֵץ עֵבֶת מְקָרֵב: [אחרי כן, ז] וְהָיָה לָכֶם לְכֶלֶת עֵבֶר וְלֹא תַעֲשֶׂה יוֹם הַתְּרוּמָה
בְּמִקְדָּשׁ הַלְהֵרֶשׁ מְקָרֵב קֶדֶשׁ יְהוָה לָכֶם לְכֶלֶת עֵבֶר וְלֹא תַעֲשֶׂה יוֹם הַתְּרוּמָה
[אחרי כן, ז] אֲשֶׁר מְקָרְאוּ אֹתָם מְקָרְאוּ קֶדֶשׁ הַקִּרְיִיב אֲשֶׁר לֵי עֵלָה וּמִנְחָה

[illegible]

**ממורת הש"ס
עם הוספות**

[illegible]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ביום
 נאמו וכו' הקרנה משמע
 וקומציה: (ב) תוס'
 ד"ה כל הלילה וכו' לפי
 שבין עתה אל הוזהרה
 ובהקדמ: (א) "מחמ"י
 רש"י ד"ה כי צ"ל ד"ה
 וביום דכתיב כי ביום
 הזה: (ד) "מחמ"י ד"ה
 והנץ צ"ל ד"ה לתנופה
 דכתיב
 והגשש.
 והקריב והקרה היא
 הגששה:

גליץ הש"ס

גמרא דכתיב וסמך
ושחט. עיין מנחות דף
לג ע"ג מוס' ד"ה ידו:
תוספות ד"ה לקמיצה
וכו' וכן תנופה
והגשה. עיין קדושין דף
לו ע"א מוס' ד"ה
הסמיכות ולע"ג:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

(א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר
יּוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה
וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
אֶחָד: [בראשית א, ח]

(ב) ואֶנְחִי עִשִׂים
בְּמִלְאָכָה וְחָצִים
מִחֻזִּיקִים בְּרַמָּחִים
מִעֲלֹת הַשָּׁחַר עַד
צֵאת הַבֹּכָבִים:
[נחמיה ד, טו]

(ג) גם בעת ההיא
אמרתי לעם איש ונערו
ילינו בתוך ירושלים
והיו לנו הלילה משומר
והיום מלאכה:
[נחמה ד, מז]

(ד) וְהַיִּמִּים הָאֵלֶּה
מְכֻרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל
דֹּר וְדֹר מִשְׁפָּחָה
וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה
וּמְדִינָה וְעִיר וְעִיר וְיָמִי
הַפְּזוּרִים הָאֵלֶּה לֹא
יִשְׁכְּרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים

(ו) וְזֶה הַיּוֹם
עָנָן הָדָר כִּפְתַּת תְּמָרִים
(ה) וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי
וַיְהִי לָכֵן: [במדרש נט, א]
זָבַח וְנוֹסְכִים דָּבָר יוֹם
תָּלוּ: [ויקרא טז, ו] (ב) בִּי

וְשָׂרָא צִוִּיתִי לֹא עֲבַרְתִּי
וְדָו עַל רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ
וְהִנֵּיכֶם אֵת הָעֵמֹר
בְּהַר סִינִי בְּיוֹם צִוְּתוֹ
וְהָאֵלֶּה הָאוֹת: (במדבר ה, ל)

אך ק' למה לא חשיב הכא רחית נגעים לזרץ שהי' ביום דווקא וי"ל דלא חשיב אלא מלות שהוא יחב' קדשט בנס ואף דגן דין ורחית נגעים היא מלוא אפס"כ ל"מ לאו לא קשה דהא רחית נגעים דמי למלות מלוטע דחשיב הכא וי"ל דהתם ג"כ יס מזה קדושת הפסרים ודוקת: [מלא הדינים]

שם כ"ז היום בשב' עֲקָרִיאת המגִּידָה. עי' רמב"ם ריש הל' תפלה ובה' שאנת אריה דיני תפלה סי' י"ד עלה י"ח ריש ע"ד:

[גלינין מהרש"א]

שם ו'וידוי פרים. ובגמ' דליף כפרה כפרה ונרש"י ד"ה וידוי פרים. יס לדייק על רש"י למה מעתיק פסוק אחר על הא דידוי שרי כל היום ממה שמאמר בגמרא. והיכל' מה לפסנ"ד דהנה לכאורה יס עליו לגבר ב' ענינים, הא' ומי הפי' של וכפר דכתיב בשעירים הנשרפים (ויקרא ד כ) וכפר עליהם הכהן וסמלה להם (ואף דכתיב בפר הלכה דבר של ציור ילפינן פר כהן משיח ממנו כמנזאר כמ"ס בשר'ם דקושט וי"ז בדיונים, עי' יומא מד ע"ב חוד"ה אחי), בשעיר גשוי ובטעמא דמיח' (ויקרא ד טו, לא) וכפר עליו הכהן. שהרי בכל הטעמות מתירין כדלחא ביזמא לו ע"א ורש"י כהן מיבא, והפסקא הוא אי הפי' כפרת דס דכתיבי אלא דס ואמי נחמיו לנס על המנחה לפרס (דכתיב וי' יח) או כפרת דברים. והי' שאלו ריזין (לפרס שהודיו זרין להיות ביום. והנה ביזמ"ס חביב וכפר צעזעו ילפינן מזה ביזמא לו ע"ב שזכברת דברים הכתוב מדבר אחא אומר כזכרת דברים או פירו אלא כפרת דמים הרי אני דן נאמר כהן כפרה ונחמל להלן כפרה (בשעיר המשתלה, עס י) מה שס דברים אף כהן דברים ואס נפשא לומר (להשיב תשובה בע גו"ס וז) וכי"ת יליף משעיר הנעשה פנים שזכרתי בדמים הרי הוא אומר (בפרו של כהנים, עס יח) וכפר ועדיין לא נשאת הפר, עכ"ל הגמ'. והנה בעיקר קושיין אנו דנין דהא על ענין ה"י וילפון להמנהל כל היום כשר בו, ויליף כפרה כפרה שחידו של כל קרבנות מנחת זרין להיות ביום. (ואף שצמנא חיהא קר פריס הכונה לנולס והא דנקט פריס עיי' בטו"א). ולכן כתבו בגמרא לא דברים הוא יכפר עליהם דמתי יס להיא מפורש שכבר כל ביום משכ"כ בפסוקי דשעיר המשתלה אין שום רחיה לזה. והג"ס כן הוא, ובדברים חביב וכפר עליהם הכהן ויזכ"ס חביב וכפר וטויהם כזכרת דברים משתלה, עס יח מחבר דהני תרי וכפר מיירי מענין אחד ומאחר דביזמ"פ זרין להיות רק ביום ה"ה כפרים (ור"ל דיליף וכפר דפרים מדפרס דיוכ"ס וכפר דיוכ"ס מדפרס דיוכ"ס). אמנם הרי יס לגבר דוכפר כפרים הוא כפרת דברים ול כפרת דס לכן כתבו רש"י במשנה הו"א"ש דשעיר המשתלה נחמס הוא עיקר הלימוד ביזמא שהוא כפרת דברים (ורק ממוס קריאה מיבא הגמרא פסוק וי'א). נמצא דרק אחר שאלו יודעין צבירור שוכפר של פריס מיירי כזכרת דברים ויוליין ללמוד הגו"ס דלחיתא בגמרא בפסח דק ביום. ועיי' עוד בטו"א חנה. (והזרין לגויה ברש"י וכפר עליהם):

שם כ"ז הילצה בשב' עֲקָרִיאת העומר בו'. י"ב ב' היר"ף לקיאת העומר ולספירת העומר וק"ק מדוע לא תני נמי לקריאת המגילה והייט קריאה גלילה כי היכי דמי כל היום כבר לקריאת המגילה והייט קריאה דיממא ולפמ"ס הגע"ז תאזי"ט סי' מ"א דרק קריאה דיממא הוא מ"ע דצרי קבלה משכ"כ גלילה הוא דרגנן גירדא ע"ש וי"ל דלאורייתא יתיר קמי' ודעבנא לא קמי' ודיממא כלאורייתא חשיבא דד"ק כד"ת דמיין וספלה המוספין דלרגנן אגב מוספין שני' כ"ז פשוט: [מלינין מהרש"א]

ילקוט מפרשים החדש על מסכת מגילה

[דף כ ע"ב - כא ע"ב]

גמ' ו'ר"ף כפרה כפרה מיוחד"ס. יומא (דף מנ):

[מצפה איו"ן]

רש"י ד"ה וידוי פרים כ"ז ובתיב תהם ביוה"כ נעשה חי ע"פ ה' **לכפר עליו** בו'. עיי' טורי אבן:

[מצפה איו"ן]

תוס' ד"ה עֲקָרִיאת בו' וכן תפסה והגישה א"צ בהו בדה' במנחה **לפני הכהנים** ע"כ. ויס לתמוה שהוא נגד מ"ש תוס' בקדושין (דף לו) ד"ה הסמיכות. וריס מנחות וסס (דף ט ע"א) דתפסה והגשה נמי בעו כהונה שאין זו קרב אל המנחה. ונראה דתפסעה דתוס' כאן לא חשו ליה דאין זו קרב למנחא דס"ל כדעת הרמב"ם בפ"א דהלכות פסח"מ דלס הגיש או הגיף הור חזיר הכהן ומגיש או מניף ואס לא הגיש ולא הגיף הכהן כשר. ויבאר טעמו בס' מנחת כהן דכסר דלא מישינין להא דלמחר אין זו קרב כל המנחה דז"א רק בעשרה דמערכת משכ"א"כ הגש והטושה שאין מעטנין ה"י דאין כהונה מערכת בזה. ולכן לא מסיק בשמעתיין תפסה והגשה מביוס זמור להקריב דלא משמע רק עמידה דכהונה מעבד בה ואפשר דגם כיונת תהום' דמנחות אמי אלא לומר דהגשא ותפסה בעו כהונה לכתחילה אגל מודו דאין מעבד בעיבד כדעת הרמב"ם והתוס' כאן. ובהני מימי שפיר דלא תתבי' לגדריהם דהתם מוטאויא דשמעתיין דלא יליף לתפסה והגשה דביוס מקרא דביוס זמור להקריב. ולפמ"ס כזונות תהום' נסתלקה תמיהת ר"ע איג' ע"ד תוס' דהא מקרא מלא הוא גבי מנחה הקרב אומה בגל דהרין וכן תהום' עמנן בקדושין (דף לו) כתבו דהנ"ל בעלגות וחילין מיירי כזכרתי. ולפמ"ס דהתוס' כאן נעשה שאין כהן מעבד קלאמרי קא"מ וכן הכתוב וממ"ס בקדושין דהתם קרי לכתחילה וכו"ל הא דלי' תח"כ פ' אמור כפ' ייפשת הכהן בנין אב לכל התפוסות שיהו בכהן דהיינו לכתחילה:

[מצפה איו"ן]

תוס' ד"ה כ"ז בו' ימנה למחר בלא ברבה. י"ב ושאר הימים כזכרה:

[עיינין]

שם בבבא"ד אבא ע'שופר ור'אבי ישי'. י"ב דברים לרכינס ביאר דשופר כל היום מלות דמקדש כלל ומה שיד לומר אחריי יהי"ר שיגנה אולי משום דכיון דלזכרון אחי פסנים ימתי ע"י ר"ה כ"ז א' ע"כ יס להסתכל וס"ה פסנים בעטול או משום דבמקדש ה"י התקיעה עס חלוצות ע' ר"ה כ"ז ו' וכי"א א' ושיין להסתכל יהי"ר שיגנה ביהמ"ק ומקריס המלוא בעלימות יומר עס חלוצות וס"ה ראשית כזורים ח"כ סי' ב' כתב דס"ל לתוס' דכאן כרי"ף דגם מה"י מוקטנין בלא הגדיל שצדור כצבת וספירא להו דהוא דף זכר למקדש שהיו מוקטנין בו כצבת וזרין להוסיף דספירא להו דכל עיקר תקנת ריב"ז משתרב ביהמ"ק שהיו מוקטנין בכל מקוס שיס טו כ"ד הוא משום זכר למקדש וממ"ס תהום' לנזב כיונאם פסוטה חלוצב כל בשעה דהוא רק זכר למקדש וכ"כ גם בס' ראשית כזורים עס:

[גלינין מהרש"ס]

דף כ כא ע"א

גמ' זה הבל"ע לאתווי בו' סדר בזיבין. י"ב עיי' שו"ת ש"א סי' נ"ט שפסקה על הרמב"ם דפסק דבה' מתירין כרגנן דלאו מושפין ואלו מניחין וסכ"פ דהוא סתם וסמכות מ"מ מנחת מלחא דלחתי מה הכלל הוא כלל גדול יותר מזה ועיי' לח"מ פ"ד מה' מעשה הקרבנות וליח"מ פ"א מה' ת"מ ופ"א מה' מגילה ועייין לקמן כ"ז דגם על זה הכלל אשר נאמר בגמרייתא אמרי' דלאו דוקא הוא רק סימנא בעלמא:

[מפרדין חיות]

שם לאתווי סידורו בזיבין וספירא בזיבין וכו' י"ב דהתיא' ר' יוסי אמר אפי' בשי"ת

ילקוט מפרשים החדש על מסכת מגילה

[דף כ ע"ב - כא ע"ב]

הישיבה שחרית בו'. ראימי בס' יד המלך שככת לזרין צמוד דהרי ג"כ לרגנן דטפחו של מסדר הוא גלד טפחו של מסלן יסל להיות כל היום ויחתי ממתינן נמי שפיר כרגנן דר' יוסי. ונראה שזו היחה דעת הרמב"ם וי"ל כצ"ד דהלכות מעה"ק שהעתיק אז הכלל דממתינן אע"פ שפסק כרגנן דר' יוסי כה"ל ממתינן ומוספין וס"מ דס"ל דלח"י לרגנן דשמעינן בזה הכלל סילוק וסידור בזיבין. אף סוגיא דשמעתיין קשה דמאי אילטרין לאוקומא אליבא דר' יוסי דוקא. ונראה די"ל דחלילא כפולוגמא דמאי ביזמא (דף לז) דליכא דס"ל דביזין קודמין למוספין ואיכא דס"ל מוספין קודמין לבזיבין ולדידיה הוא דליכא למימר דגם לרגנן דר' יוסי היו סילוק בזיבין וסידורין ככלל דבר שמלוחו ביזס כשר כל היום כיון שיכול לסלק הישיבה ולסדר ההדשה איחתי שילנה בכל שעה מן היום כולו אגל למ"ד דהקשרת בזיבין קודמין למוספין ע"כ לא היו סילוק וסידור בזיבין ככלל דבר שמלוחו ביזס כשר כל היום רק אליבא דר' יוסי דוקא דלאו לרגנן אין לומר דהי' ככלל דכיון דלרין להקטרי בזיבין קודם למוספין וכ"כ לרין לסלק את הישיבה ולסדר ההדשה י"ב אין קודם מוספין לא שיד למימר כהו דכשירין כל היום שהרי זרין שישר זמן הרבה כסוף היום אחר סילוק וסידור בזיבין כדי הקריב מוספין לזב תמחיד הערב ורק לר' יוסי היו ככלל דבר שכשר כל היום אפי' אליבא דמ"ד דביזין קודמין למוספין דהני דסילוקין של ישינה זרין לא היו קודם מוספין מיבוי הסידור של ההדשה יסול להיות אחר מוספין. ולפ"ז סוגיא דשמעתיין דמוקי מתני' אליבא דר' יוסי מילתא פסיקא נקט אפי' אי לחיה מתני' אליבא דמ"ד דביזין קודמין למוספין. אגל ודאי דלמ"ד מוספין קודמין לבזיבין מני אחא מתני' שפיר אפי' לרגנן דר"י וכיון דקיי"ל כוחותי דמוספין קודמין יפה העתיק הרמב"ם אז הכלל דממתי' אף נלמאי שפסק כרגנן דר' יוסי. ואף שכתב הרמב"ם כה"ל תמידין ספ"י שהי' מקטירין הסמיך קודם ניסוך היין של מוספין אפי"ה היו בזיבין ככלל דבר שמלוחו כשר כל היום. דהרי יסילין לאמר הנסכים ולספקין גלילה וכו"מ ספ"ז דמעשה"ק. ובתנא דתקא בעל לח"מ מדברי הרמב"ם דפ"ד ממעשה"ק הנזכר וע"ש. וכן א"ש ולקיי"מ מה שהקשה החו"מ במנחות על הרמב"ם שלא פסק כר' יוסי הא סתם בכלל כוחותי. ולפי מ"ס קושטא דלמאי דקיי"ל לא סתם כלל כוחותי דר' יוסי. וא"כ קושית החו"מ"ס מעיקרא לא קשה כלל:

שם וכוברי יוסי בו'. י"ב זרין ביאר הלא גם לרגנן דטפחו של מסדר גלד טפחו של מסלן יסול להיות כל היום ואחלוא ממתינן נמי כרגנן:

[ר' אליעזר גמרא]

שם ש"א יהא שולחן בלא פהם. י"ב ט"ס וי"ל שלא ילין שולמן גלא לחס:

[ר' אליעזר גמרא]

שם לאתווי אבייתא פסחיהם. הא דלי"א לאחמי הזכרת ילואת מזריס עיי' ת' שאנת אריה סי' ח':

[גלינין מהרש"א]

בתנ"י עומר יושבש. י"ב ע' שו"ת ח"ס תאזי"ט סי' נ"א קוש' מדוע קריין יושב הא יס חיוז הלל כפסירס רק דקריאתה וז' היא הלילה כמאשר לעיל י"ד א' והלא הא זרין להאמר מעומד כמאשר בלח"מ סי' תכ"ב ע"ש וע' לעיל ד' א' מוד"ה חייב דקריאתה המגילה דיום ועיי' וי"ל ג"כ הטעם דכיון דיש גם חיוז הלל כפסירס והלא זמנן רק מיום דלעילי' כ' ב' וע"כ קריאתה המגילה דיום עדיש דלס עס כ' פי שנים מגילה והלא דקריאתה וז' היא הלילה ומשכ"כ גלילה דהיא מלות משעיר לזב דאין זמן הלל גלילה ועי' בס"ס שס דשעיר דאין זמוריס הלל גליל פסח הא הלל

בעי יום כנ"ל וכן דן שס להיות כזכרת הודאה לזכיה להיות ג"כ ביום דווקא למפ"ס האלי' רבה דלזכיה להיות מעומד משום דקנרס הלל וכמ"ס ובמושב קוטים יכלאורו והלל בעי משעמד ע"ש ועי' דוקא סי' ר"ל כ' ראימי את רבי שלא קרא הלל דר"ה עס הציור וקרא מעממו מיושב בשעת קריאתה המורה עכ"ל ומאחר דעמו דלא בעיי' מעומד בקריאת הלל:

[גלינין הש"ס]

שם הקורא שנים וכו'. לענין דוקא דביעבד או אפילו לכתחילה עייין שער הליון סימן תרל אות ד:

שם במקום שנחגג לברך יברך. כה"ג תמן כסוקה ל"ט א'. וס"מ דכה"ג אזלינן בתר מנהגא כזכרת השבח וליח בה משום כזכרה לנטלה (עס עיי' דשאי הכא דלמורי חכמים כפירוס). וזה נוחא ע"ס בנפסחים ק"א ח' בעובדב דרב אשי וע"כ. ברש"ס ד"ה ואגיד ביה. ועע"ז אי"ח סי' מ"ו ס"ק י':

[חולפין גמרא"ח]

גמ' הקורא את המגילה עומד וכו' משא"כ בתורה. אס מומר למקמן עייין ביארר הלכה סימן תרל סעיף א' ד"ה אגל לא יקרא:

רש"י ד"ה בשני וחמישי עורא תיקון. י"ב דברי רש"י הללו תמוהים דהרי ממקוס שהציב (ב"ק דף פב ע"א) מנזאר להסיך דרק נגליאס בימי מזה תקנו ועי' רמב"ם סי"ב מהל' תפלה וזה מנ"א לס' קל"ה שמתה כן על הרי"ף וזכאמתי ביזשולמי מגילה פ"ד נאמר שמתה עורא חיקן שיהי' קריין ב' וס' ועכ"פ קשה מדוע שצקו את כבבלי והמג"א לא התעורר מדברי ירושלמי ג"כ:

[מפרדין חיות]

רש"י ד"ה בישא"כ בתורה שאין קורין דברי רש"י הללו תמוהים דהרי ממקוס שהציב כמגילה אפי' כצטור קורין מיושב. ומשמע דלאו כמגילה אפי' כצטור קורין מיושב. והקשה הטו"א מוכן ע"ד הרמב"ם שככת גבי מגילה דלא יאס כצטור מיושב לכתחילה משום כבוד כבוד דלכ"כ מה צין מגילה למורה הא שתיסם שיון דביחדי קורין יוסב לכתחילה וצבצור לא. ונראה דמ"מ לענין כפסיה דגבי קריאת המורה אסור כמ"ס הרא"ש סי' תש"א ולענין מעמידה משום דהייטתה איהס מהי"ד אלא משום כבוד כבוד כל שאני יושב ממש ש"ד. ועפ"י י"ל מ"ס תוס' כטוטה (דף מ ע"ב) דלע"ג דלענין מעמידה קרידוס לא הא חשיב עמידה לגבי ישיבה כעורה חשיב. ועוד דליכא דס"ל דצטור מעבד עמידה דיעבד גבי קריאת המורה:

[מצפה איו"ן]

תוס' ד"ה אלמלא וי"א אלמלא שר"א איליו דהרי. עיי' סנהדרין מ"ד ב' שלחמלא לא הקדים אכרסה תפלה לזרה:

דף כא ע"ב

גמ' ובמגילה אפילו עשרה קורין וכו'. לכתחילה או דיעבד עייין שער הליון סימן תרל סעיף ב אות ד:

שם אבא ע'פניה מצודה לברך דאמר בו'. סי' דממתינא דשמואלל דשמעינן דזכרתה המלוס וי"ל לפניה לכן אמר אבי ל"ס אלא לאתריה בו'. וזון ס"ל לאמי בשטושות כמ"ד דאף מלוז דרגנן כוסן כזכרה. או דכ"ע מודי כמגילה והלל. אלא כטע"א שדחק בזה ע"ש:

[חולפין גמרא"ח]

שם רב ששת במקריא וכו' וברוך מוניה. לענין כזכרת חומן על היום עייין ביארר הלכה סימן תרל סעיף א' ד"ה ואחתי:

הגהות ותירושי הרש"ש

ב"א ברבדה. והר"ן היצא בשמו דימנה כזכרה וכ"כ בתוספות מנחות (סו) ונראה"ש שלחי פסחים: **בא"ד בישא"כ בתק"ש בו' אבא ע'שופר בו'.** ל"י מלי שייך יהי"ר בו' למ"ש **הא מדלוריייתא היא הא בזה"ז:**

דף כא ע"א גמרא ר"א אפי' בו' וסדר אה"ה ערביית אין בכך כ"בום. נל"פ דהאי ערביה אינה משתתקן אלא לפעות היום דהא כתיב ביום השבת יערכנו גם המשנה ל"א אלא כדכר כל היום: **ת"ד'ה ולחקבבר**. עיי' ביזמא עס ובגמדים (פז) ומאחר שדבריהם לרכיין חיקון:

פרק ג ד"ה בשני. עורא תיקון בו'. עמש"כ לעיל (ה) בס"ד ולי' מדוע השמיט רשקת עורא שנת כמנחה גם משכ"כ והכא לאשמעין כי' משולל הכנה:

דף כא ע"ב גמרא בה"א ובמגילה בו' ועשרה בתרביבין. עפר"ס וכלאורה יפלא אטו משום דלא נחאזר תרגוס עליהם איני יסילין להסתרג ונראה שדבריו מיוסדים על הא דלמרי' בקדושין (מט) יתרגס מדעמי' והמלה כי' ופרש"י וואנקולוס כי' לא מדעמו כי' שהרי כטויי ניתן כי' ויוגמן ל"ל שחרגס ע"פ ר"ה"ק דלעילי' כר"מ מפי חגי וז"מ. אמנם עדיין

הלכות קטנות הנל תיבות מזמור לתורה נמי מורה מקום הוא לו ואינם מן הפסוק והתחלת המזמור מן הרישו ודווקא וע"פ כדברי מהר"ל הנל ברוקח סי' שי"ט בדיני ברכות בשם הרי' אליהו פ"ט ומ"ט ברכ"י כאן דמפסוק וידבר ד' אל משה לאמור איז ללמוד כלום הערות בכללים שלי מפסחים מ"ב א' לאמור לא נאמר כו' והארכתי שם בור:

שם ראשון שקרא כו' שני שקרא כו', כי ממאי דמייתי לקמן הך דר' פפא איקלע כו' משמע דבא לומר דלפי האמת ראשון משבח מכולם וכן משמע גם ממה שהביא הרי"ף הך דר' פפא ודווקא וע' שו"ת הראשם כלל ה' אות ג' ע"ה:

שם ר' פפא איקלע לבי כנישתא דאבי גובר, כי כלשון זה תפנית כ"ו א':

כ"ב א' תורה אין כי וגם יש להם לחשוב כו', כי ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' רנ"ו:

שם ב' הא ווא גרמא ל"י, כי כזה חוס' פירובין י"ד ב' ד"ה חט לו ו' וזו, חוס' בי"מ ל' ב' ד"ה לא חרבה, ח"א למהרש"א הוריות יו"ד ב' ד"ה הם שנתכוונו לשם מלוא, חוס' פירובין סי' א' ד"ה מביא, חוס' פסחים ק"ג א' ד"ה אחר, רש"ים ב"ב פ"ט א' ד"ה נפקא ל"י קרנא בפנינו:

שם חודיה ואינעית אימא כו' כי ובסוף קאמר ואינעית אין אסור מדרבנן, כי אע"ג דמייתי רק מדעולא ועולא לא אסרה תורה אחר מ"מ לשון זה משמע דאפי' מדרבנן שרי ע' מידושי רמב"ן שבת י"ג א' דכ' אהך ואמר החס לא אסרה תורה אלא קורבה של ג"ע בלבד וחיל ופי' לא אסרה תורה לומר שהם מותר כדאמר' בעלמא לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים ולא אסרה תורה אלא דמות ד' פנים בדידי דדידי דהיינו לומר דשרי וכן אימאר החס כל כי האי רבינא ליכול לא אסרה תורה אלא ריבית הבאה מלוא למלוא עכ"ל:

כ"ג א' הכל עולין למניין בבעה ואפי' קטן ואפי' חשה, כי ע' שו"ת שבות יעקב חאז"ח סי' מ':

שם חודיה כון כי ווא עין מולין כו', כי ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' רנ"ג:

שם ב' אין פורסין כו', כי ל"ט מדוע לא תמי נמי במשנה הך דב"ב י"ב ב' אין פוחתין בכלה פחות מעשרה וכן דסנהדרין ע"ד ב' דאין קידוש השם בפחות מעשרה וכן דשם ע' ב' אין עולין בציבור החודש פחות מעשרה וכן דברכות י"ד ב' וגרין לאודוי קמי עשרה:

שם פורסין, כי ע' רש"י וע' כל בו סי' י"א כ' פ"י פורסין מזכרין כדכתי' כי הוא יצרך הוצא ותרנס יונתן יפרוס על דיבחה עכ"ל:

שם ואין טשאין את כפיהם, כי ע' מהר"ל ה' שופר וז"ל חקיעת שופר איז מגיין כי זה הכלל כל דבר דאורייתא איז מגיין עכ"ל וז"ע דעשיתא כפיה נמי דאורייתא וגרין עשרה:

שם רש"י ד"ה לאו אורח ארעא כי דאיכ מה הנחת למרובין כי משלשון הגמ' ברכות פ"ז ב' איכ מה הנחת לכשרים:

כ"ד ב' הרבה לפו לדרוש במרכבה כו', כי הייט שלפז בהתבוננות דעתם ולא בראיית העין חמם וכו' בהצניע פ"ז א' נוסח הייט בין מים הפלוגים למים המתאמים כו' וברש"י מתבונן הייט:

שם כ"ז שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי כו', כי כזה בשבת קרי"ב ב' אינעית מיתבא דשפסא סבא א' איכא מידי חז"א חכמה ועבדה ל':

שם חפשי שהעם מתחלנין בו, כי ע' שו"ת נחם דאק סי' כ':
שם אל ריח לריש בר רבי אלמלי אסא טי כו', כי ע' שו"ת ח"ס חאז"ח סי' י"ב:

שם ב' ומחו, כי לפי פירש"י י"ל ומחי צויד לבסוף:
שם תורה ור"י ב' ולא אמו חרי דרבנן ומפיק חד דרבנן, כי ע' שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' רמ"ז:

כ"א א' עד שתפן החמה, כי ע' רש"י כאן וע' רש"י חגיגה כ"ה ב' ד"ה קודם הן החמה לא יעלימו דמשמע דקודם הן החמה אינו יום גמור עדיין ומשיה לגבי חגיגה דרבנן מקלינן למיחשב שלא חל עדיין החגיגה דחלותו הוא ביום עשיה:

שם ב' כל הלילה כשר לקליר העומר כו', כי ע' הרי"ף לקליר העומר ולספירת העומר וק"ק מדוע לא תמי נמי לקריאת המגילה והיינו קריאה ללילה כי היכי דתמי כל היום כשר לקריאת המגילה והיינו קריאה דימחא ולפמ"ש הטוב"י חאז"ח סי' מ"א דק"ק קריאה דימחא הוא מ"ט דדברי קבלה משא"כ ללילה הוא דרבנן גרידא ע"פ י"ל דאורייתא קתני ודרבנן לא קתני ודימחא כדאורייתא תשיבא דריק כד"ה דמיון ותפלה המוספין דדרבנא אגב מוספין עמ"י כי פשוט:

שם תורה כל כי אכל לשופר ולולב יש עש"י, כי דבריהם צריכים ביאור דשופר הא אינו מלוא דמקדש כלל ומה שייך

לומר אחריו יהי' שיבנה אולי משום דכיון דלזכרון אמי בפנים דמי ע' ר"ה כ"ו א' ע"כ יש להחפול שיהי' הפנים בפועל או משום דבמקדש הי' המקיפה עם חולות ע' ר"ה כ"ו ב' וכ"ז א' ושייך להחפול יהי' שיבנה ביהמ"ק ותקום המלוא בשלימות יותר עם חולות ובשו"ת ראשית בכורים ח"ב סי' ב' כי דס"ל לחוס' דכאן כרי"ף דגם בזה"ל חוקטין ב"ד הגדול שבדור בשבת וסבירא להו דהוא רק זכר למקדש שהיו חוקטין בו בשבת ולר"ך להוסיף דסבירא להו דכל עיקר מקנה ריב"ז משחרב ביהמ"ק שהיו חוקטין בכל מקום שיש בו ב"ד הוא משום זכר למקדש ומ"ט חוס' לולב כוונתם פשוטה אלוכל כל שבעה דהוא רק זכר למקדש וכ"כ גם כס' ראשית בכורים שם:

כ"א א' טומד ויושב, כי ע' שו"ת ח"ס חאז"ח סי' נ"א קוש' מדוע קורין יושב הא יש חיוב הלל בפורים רק

דקריאתה וזו היא הלילה כמבואר לעיל י"ד א' והלל הא גרין להאמר משומד כמבואר בחאז"ח סי' תכ"ב ע"פ וע' לעיל ד' א' חודיה חייב דקריאת המגילה דיום עיקר וי"ל ג"כ העפס דכיון דיש גם חיוב הלל בפורים והלל זמנו רק ביום כדלעיל כ' ב' וע"כ קריאת המגילה דיום עדיפא דיש בה פי שנים מגילה והלל דקריאתה זו היא הלילה ומשא"כ ללילה דהיא מלוא מגילה לבד דאין זמן הלל בלילה וע' בח"ס שם דהעיר דאין אומרים הלל בליל פסח הא הלל צמי יום כניל וכן דן שם להיות ברכת הודאה לריבה להיות ג"כ ביום דווקא לפמ"ש הא"י רבה דלריבה להיות משומד משום דנקרא הלל וכמ"ש ובמושב זקנים יתללוהו והלל בעי משומד ע"פ וע' רוקח סי' ר"ל כי ראיתי את רבי שלא קרא הלל דריח טס הציבור וקרא מעלמו מיושב בשעת קריאת התורה עכ"ל ומבואר דעתו דלא בעי' משומד בקריאת הלל:

שם ב' וידבר טולה מן המניין, כי ע' שו"ת הלכות קטנות סי' ס"ט שאלה מי שקיבל עליו לקרות כמה פסוקים

של חתלים בכל יום אם יעלה לו (פסוק) למנחם מזמור לדוד וכן כל כיוצא משוכה מסתבא דלא עלה לו מן התשבון שראינו חבלה לדוד ארומתך המחיל האלפא ביהא בארומתך איכ חבלה לדוד אינו מכלל המזמור דמורה מקום הוא לו עכ"ל ויש לספיקו קנה דמיון לך דכאן דפסוק וידבר ד' אל משה לאמור ג"כ אינו גוף הפירוש והאחר כמובן וע' מהר"ל בסדר חפלות של פסח דג"כ ע"א דשם ווארשא וז"ל יש מקומות אין אומרים בפסח מזמור לתורה דאין תורה נקראת בפסח כו' ואט טהנים לאומרו והמדקדק בדבר ידלג אותם שמי תיבות ומחיל הרישו לך כר עכ"ל ולדיוט דהא דכל פסוקא דלא פסקי' משה לא פסקין ל' היה בכאבים איכ לאמור איז לרגל מזמו לתורה ולהחמיל הרישו ואולם